

Évnyitó

Az idei tanévnyitó szeptember 9-én 10 órakor lesz az egyetem aulájában. Az ünnepi beszédet Medgyessy Péter miniszterelnök-helyettes, az MSZMP KB tagja tartja.
Az egyetem vezetése szeretettel vár mindenkit az ünnepségre!

Az épület oktatásra kész

A rekonstrukció augusztus végi állásáról Dobrovits Iván rektorhelyettes adott tájékoztatást.

Az egyetem rekonstrukciójának leglényegesebb szakasza befejeződött, az oktatás teljes egészében a felújított helyiségekben kezdődhet szeptemberben. Ami még nem készült el, a főépületben az aula és a déli szárny nagy-előadója közötti többcélú terem, valamint a diákklub, illetve a Kinizsi utcai két tornaterem. Ezek befejezésére jelenleg kevesek az anyagi eszközök. A hitelkibocsátások visszafogása miatt az idén megszűnt a finanszírozásnak az a módja, hogy az idén elvégzett munkákat jövőre fizetjük ki a vállalatoknak. (Partnereink egyáltalán nem kapnak hitelt vagy ha igen,

akkor olyan magas kamattal, hogy azt, mivel természetesen áthárítanak ránk, mi nem tudnánk kifizetni.) Most folynak a tárgyalások a pénzügyi gondok megoldására, számítunk arra, hogy a Művelődési Minisztérium gazdálkodása nyomán keletkező pénzmaradványokból esetleg részese lehetünk.

Hangsúlyoznom kell, hogy bár a tornatermek felújítása prioritást élvez terveink között, a megszerzett pótlólagos pénzkeretet előbb egy sürgős javítási munkára kell fordítanunk. Ami elkerülhetetlennek tűnt, bekövetkezett: az egész épület faanyagának alapos vegyszeres fertőtlenítése ellenére a tetőszerkezet egy része újragombásodott. Ha ettől a szinte kipusztíthatatlan

(Folytatás a 2. oldalon)

Elsős hét szeptember 12-16

Hétfő: — Táncest az aulában és környékén.

Kedd: — városismereti vetélkedő; — teaház a TEK-ben.

Szerda: — Bilecz Endre politológus előadása a Társadalomtudományi Klubban.

Csütörtök: — telefonos társasjáték, otthon és az aulában.

Péntek: — Névtelen Nulla a KDC-ben.

A pontos helyszínekről és időpontokról plakátokon és szóban később tájékoztatunk

az instruktorok

Kitüntetések

Alkotmányunk ünnepe alkalmából Kiváló Munkáért kitüntetést kapott: Kiss László szakmunkás, Eberhardt Csabáné könyvtáros, Bisztriczky József adjunktus, Mádi Csaba docens és Pusztainé Orosz Magdolna adjunktus. Miniszteri Dicséretben részesült: Várkonyi Zsuzsa tanársegéd, Kovács Annabella könyvtáros és Balogh Lászlóné, portás. Grandpierre Terézia előadó nyugdíjnyújtása alkalmából Kiváló Munkáért kitüntetésben részesült.

A Hazafias Népfrontban végzett kiemelkedő munkájáért a Népfront Kitüntető Jelvény kitüntetés ezüst fokozatát adományozták Máriás Antalnak, a vezetési és szervezési tanszék vezetőjének.

A Művelődési Minisztérium és az Országos Közművelődési Központ a Közgáz Vizuális Brigádot Kiváló Együttes címmel tüntette ki. A Brigád két filmje részt vesz az European Media Art Festivalon az NSZK-beli Osnabrückben.
Gratulálunk!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXII. ÉVFOLYAM, 13. SZÁM

ÁRA: 4 FORINT

1988. SZEPTEMBER 8.

Új tanév küszöbén

Oktatási intézményekben az időszakok váltását a naptári éveknél jobban kifejezik a tanévek. Ezekben a napokban a nappali-, az esti- és levelező tagozatokon új reményekkel és szilárd elhatározásokkal mintegy 1350-en — köztük a nappali tagozaton több mint 500-an — kezdik meg tanulmányaikat egyetemünkön. A másodéves nappali tagozatos hallgatók életében a szakosodás hoz új elemet, míg a felsőbb évfolyamok hallgatói már a diploma megszerzésének közeli reményében készülhetnek.

A tanévkezdés az oktatók, a tanszékek számára is új állomást jelent, és egyben kínálja az alkalmat a számvetésre, a megoldandó feladatok számbavételére. A tanévek ismétlődő ritmusában mindig vannak új, az adott időszak jelentőségét hangsúlyozó események, eredeti elhatározások, de különösen elmondható ez az előttünk álló tanévről.

Az egyetem történetében is megörökítésre méltó esemény, hogy az 1988/1989-es tanévben jelentős hatású, új tartalmú közgazdászképzésre térünk át. Ennek mértékét, fontosságát jól jellemzi a kétszintű képzés bevezetése, továbbá a szakosítás rendjét, az oktatott ismeretkörök, tantárgyak strukturáját, a tantervet, a hallgatói választási lehetőségek bővítését, az oktatás és a számonkérés formáit, az oktatás időtartamát, lényegében tehát a tanítás-tanulás teljes folyamatát érintő alapvető változások.

Az új képzési rend lényegét jól ismerik oktatóink, hallgatóink, de a közgazdászok körében érdekelt, és iránta érdeklődő körök is figyelemmel kísérhették, sőt észrevételeikkel formálhatták a képzés új koncepcióját.

Mindannyian tudjuk, hogy a nagyobb, az egyetem egészét megterhelő feladatok még előttünk állnak. A jövőben megkülönböztetett figyelmet kell fordítani tananyagok készítésére, az azokat megalapozó tudományos kutatásokra, több tantárgy vár új jegyzetre, tankönyvre. Még a tantervi koncepciók kialakítása terén is vannak tennivalóink: így e tanévre ütemeztük a ki-egészítő-, a mérnök-közgazdász- és a továbbképzés más tagozatainak a tantervek felülvizsgálatát, valamint továbbfejlesztését.

A tanévi munkaprogram — a kibontakozó folyamat következményeként — célul tűzte ki az egyetem szervezeti korszerűsítését. Olyan szervezeti átalakítások

szükségesek, amelyek hozzásegítenek az oktatási és tudományos feladatok magas színvonalú ellátásához, az egyetem hatékonyabb működéséhez.

A képzés átalakítását a közgazdász diplomásokkal szembeni elvárások, a jövőben várható igények tették szükségessé. Valljuk, hogy erre az útra kellett lépniünk még akkor is, ha optimális feltételekre nem minden területen számíthatunk.

E tanévben sem várható a nagyobb költségvetési jutattal finanszírozható valamennyi, régóta meglévő gondok megoldása. Ennek felismerése sem mentesítheti azonban az egyetem vezetését azon kötelessége alól, hogy illetékes fórumokon felhívja a figyelmet a hatékony oktatás feltételeire, illetve azok megteremtésének szükségességére. Elengedhetetlen, hogy a rendelkezésre álló anyagiakkal jobban gazdálkodjunk, hogy a pótlólagos eszközöket a kiemelt feladatok teljesítésének szolgálatába állítsuk. A rendelkezésre álló eszközök hatékony felhasználása, a források bővítése természetesen nem csak egyetemi szintű feladat, abban az egyes szervezeti egységeknek, tanszéknek is fontos szerepük van.

Mindannyian örömmel fogadtuk a központi épület rekonstrukciójának előrehaladását. A napokban elkészült épületrészei, a nagy előadó birtokbavételével jelentősen megnőtt az oktatási célú, illetve az alapvető-kenységhez szorosan kapcsolódó termek száma. A beruházás kiterjedt oktatási- és számítógépparkunk bővítésére is. Elmondhatjuk, hogy a számítógép-ellátottságra kidolgozott középtávú programunk teljesítése a tervezett ütem szerint valószínűleg, így további beszerzésekkel, hálózatkiépítéssel az oktatás és kutatás technikai eszközellátása rövid távon olyan színvonalat érhet el, amely nagyban segítheti az egyetem oktatási és tudományos feladatainak hatékonyabb ellátását.

A tanévben továbbra is nagy gondot fordítunk az egyetem nemzetközi kapcsolataira, a hazai intézményekkel való együttműködésre, amelyek nélkül napjainkban korszerű oktatás aligha képzelhető el.

Egyetemi munkánkat, az új képzési rend megvalósítását országunkban is, és az egyetem nemzetközi kapcsolatai révén külföldön is nagy figyelem kíséri. Feladataink megtisztelőek, de azok teljesítése igen komoly, összehangolt, fegyelmezett munkát tételez fel.

Az új tanév küszöbén, az egyetem vezetése nevében mindenkinek, dolgozóknak és hallgatóinknak ez úton kívánok jó egészséget, sikert, eredményt a munkában.

KUPCSIK JÓZSEF
rektorhelyettes

Szeptemberi szalót Fotó: Nagy Gábor

A válság fiai teret követelnek

Nagy vihar volt Szárszón egy hete, talán az idei nyár legkomolyabbika. Éjszaka a természet tombolta ki magát, a következő hat napon a társadalmi vita tört ki elemi erővel.

Szárszón 1943-ban az akkori tanácskozás 600 résztvevője

mindenekelőtt békét, minden más hatalomtól független, demokratikus, s ezzel együtt magyar Magyarországot, társadalmi szabadságot, a magyarság népi erőinek megnyilvánulási lehetőségét követelt. Nemzeti sorskérdésekről tárgyaltak, s nemcsak a háború

szorította őket, de az is, hogy a magyar társadalomnak utat, fejlődési lehetőséget találjanak. Olyat, amely összefűzi hazát és haladást, Magyarországot és Európát. A negyvenöt évvel ezelőtti konferencia véget ért anélkül, hogy a résztvevők bármiféle közös elhatározásra jutottak volna, s a szellemi progresszió szétaprózottságát sem tudták se egységgé, se szövetségé változtatni. És mégis Szárszót a következő évek rendkívüli jelentőségűvé tették, mindegyik a baloldali, vagy balra tartó értelmiség viszonylatában. A Szárszón elhangzó, a progresszív eszmei, politikai, erkölcsi gondolatok már egy másik Magyarország valóra váltásának igényét, s bizonyos mértékig előkészítését jelentették. Az 1943-as szárszói találkozó vitái, álláspontjai nagy hatással voltak a résztvevők későbbi cselekedeteire.

Nem Szárszót minősíti, hogy a régió komplex modellváltása ma éppoly sürgetően, éppoly életbevágóan vet föl sorskérdéseket. A helyes és sikeres választás reménye ma is fenyegetően kicsi, ám ez egyikünk személyes felelősségét sem csökkent. Ha most néhány héten, hónapon belül nem történik meg a fordulat, megint évtizedekre elveszik az Európával való lépéstartás esélye. Tán ez vezette a mos-

tani találkozó szervezőit arra, hogy a 45 évvel ezelőtti legendás találkozóra való emlékezés legméltóbb formájaként összehívják azokat, akik ma hajlandók szembenézni a helyzettel. A Társadalompolitikai és Honismereti Klubok Tanácsa, a Bibó István, a Rajk László és a Széchenyi István Szakkollégiumok hívására mintegy 30 öntevékeny szervezett tagjai és sokan mások vettek részt a balaton-szemési Expressz-táborban augusztus 25-31. közötti találkozókon. Képviselte magát többek között az egyetemi és főiskolai ifjúság, a KISZ, a FIDESZ, a Magyar Demokrata Fórum, a szentendrei Péter kör, a Széchenyi kaszinó, a Bajcsy Zsilinszky Endre Társaság, a Duna-kör, a Hálózat, a Romania Libera csoport, az Erdei Ferenc kör, felvidéki, csallóközi és brünni magyar klubok, itt volt sok erdélyi menekült, jöttek szimfóniák szerzők, 43-asok, 56-osok, írók, kutatók, híres-hírhedt személyek és földművelők, munkások, parasztok, papok, egyetemi oktatók és nyugdíjasok, összesen több mint 600-an.

Naponta legalább egy, néha két témát tárgyalt a tanácskozás. Az előadásokat föltekért és spontán hozzászólások kö-

(Folytatás az 5. oldalon)

Kinevezések Öt új professzor

Egyetemi tanár lett: 1988. július 1-jétől Szabó Katalin (politikai gazdaságtan tanszék), Szakács Sándor (gazdaságtörténeti tanszék) Zalai Ernő (Népgazdasági Tervezési Intézet), Iványi Attila (ipar-gazdaságtan tanszék), Sándor Imre (belkereskedelem gazdaságtana tanszék).

Egyetemi docens lett: Békési Gábor (MSZI), Racsmány Anna (MSZI), Valcsicsák Imre (filozófia tanszék), Borsányi György (mellékfoglalkozású docens), Balaton Károly (vezetési és szervezési tanszék), Melega Tiborné (statisztika tanszék), Tari Ernő (vezetési és szervezési tanszék), Pongrácz Judit (Nyelvi Intézet, német tanszék).

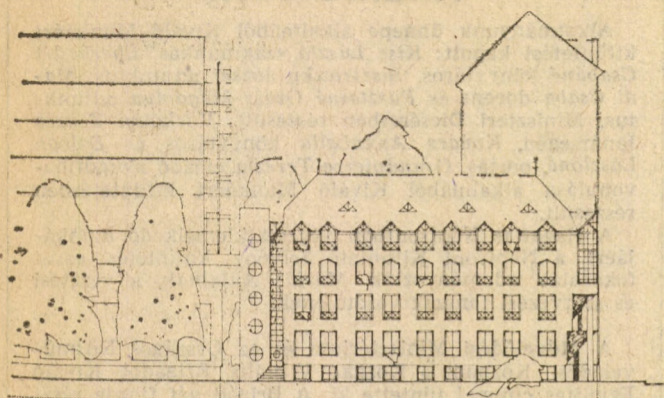
Meghosszabbították Csáki Csaba rektori és Kupcsik József rektorhelyettesi kinevezését 1993. június 30-ig. Zalai Ernő 1991. június 30-ig kapott rektorhelyettesi kinevezést.

Meghosszabbították tanszék-vezetői megbízatásukat: Kiss Arthur (filozófia t., 1989. jún. 30.), Szabó Katalin (pg. tanszék, 1990. jún. 30.), Palánkai Tibor (világgazdaságtan t., 1993. jún. 30.), Kovács Ferenc (közlekedés t., 1993. jún. 30.), Vági Ferenc (agrár t., 1990. jún. 30.), Baricz Rezső (szám-jel t., 1993. jún. 30.), Bernát Tivadar (gazdaságföldrajz t., 1989. jún. 30.), Máté Jakab (orosz t., 1990. jún. 30.), Bas-sola Péter (német t., 1993. jún. 30.), Kun László a nyelvi laboratórium vezetője marad 1991. június 30-ig.
Bakonyi István 1988. május 15-től visszavonásig a Nyelvi Intézet igazgatóhelyettese.
Hardi László 1988. augusztus 1-jétől a szocialista pénzügy-és hitelrendszer tanszékre egyetemi docensi kinevezést kapott.
Címzetes egyetemi tanár lett: Augusztinovic Mária, Bródy András, Laczkó László.
Címzetes egyetemi docensi kinevezést kapott: Martos István, Vecsenyi János, Szabó Tibor, Hideg Éva, Szabóné Medgyesi Éva, Brüll Mária.

Szalai Pál, Szabó Miklós, Salamon Konrád, Légrádi Tibor tartottak előadást a szocializmus útjairól. Vitavezető Sasvári Szilárd volt. (A kép jobb szélén.)

Az épület oktatásra kész

Ilyen lesz az új kollégium a Kinizsi utca felől nézve, ha engedélyezik a tervet

(Folytatás az 1. oldalról)

ártalomtól nem mentesítjük gyorsan a tetőt, akkor a fertőzés ismét eláraszthatja az egész épületet. (A Dimitrov téri állványzat is azért marad egyelőre a helyén, mert ehhez a munkához esetleg meg kell bontani a tető páncélyzatát.) Ha ezt a feladatot megoldottuk, akkor kerülhet sor a tornatermekre, amelyek felújítását legjobb esetben 1989. nyarára-őszére tudjuk befejezni.

— Mi történt az egyetem technikai fejlesztésének terén?

— Negyven új terminállal, több személyi számítógéppel gyarapodott a számítástechnikai bázis, folyik a technikai eszközök közötti hálózat kiépítése, ami azt jelenti, hogy az idén nagyot tudunk előrelépni a számítástechnikai alapkutatásban is. A főépület déli szárnyán átadott nagyelőadó a már ismert, beépítés alatt álló videovetítőn túl el van látva négy munkahelyes szinkrontómás berendezéssel, valamint normál mozifilmek vetítésére alkalmas eszközökkel. A könyvtár — főként számítástechnikai — fejlesztése, valamint a nyelvi képzés korszerűsítése szintén elsősorban pénzkérdés. Utóbbi attól is függ, hogy sikerül-e felépítenünk a Kinizsi utca és

a Szamuely utca sarkán a harmadik kollégiumi épülettömböt. Ha igen, akkor ide költöznék a Rajk László Szakkollégium és így az egész Makarenko utcai épület a nyelvi képzés szolgálatába állna. Elkészültek a 100 férőhelyre tervezett kollégium építésének engedélyeztetéséhez szükséges tervek, a finanszírozás kérdéséről tárgyalások folynak. Elképzelhető, hogy a Skálával vagy az Express-sel közösen építjük fel az épületet, de meg szeretnénk pályázni a nemrég létesült Felsőoktatási Fejlesztési Alapot is ebből a célból. Ez a pénzforsrás egyébként a nyelvi képzés fejlesztésének is egyik eszköze lehet.

— Lesz-e költözködés a közeljövőben?

— Amíg nem dől el véglegesen, hogy milyen karokba szerveződik a megreformált egyetem, addig nem tudjuk véglegesíteni a tanszékek térbeli elrendezésének tervét. Ez a kérdés várhatóan ősszel rendeződik, addig azonban lesz néhány üres tanszéki szoba az egyetemen, és a már megvásárolt bútoroknak is várakozniuk kell. Várhatóan december, január környékén lesz költözködés, ekkor költöznek a diákszervezetek is. K. S.

A KGST és a Közös Piac 1992 után

Szeminárium Noszvajon

Azt hiszem majdnem mindenki tud az AIESEC szakmai gyakorlatcsere-programjáról, és bizonyára sokan hallottak már azokról a külföldi szemináriumokról is, amelyekre szintén az AIESEC segítségével lehet kijutni. Kevesebben tudják azonban, hogy helyi bizottságunk évente rendez ittthon előadás-sorozatokat, különféle — elsősorban a magyar gazdasággal kapcsolatos — témákban. Bár ezeket 3 szemináriumokat nem kizárólag külföldiek számára szervezzük, mégis kevés magyar egyetemistával találkozhatunk eddig a hallgatóság sorában. Ezért határoztuk el, hogy az idén — kihasználva az AIESEC nemzetközi kapcsolatait — olyan rendezvényeket állunk elő, amelyek joggal tarthat számot szélesebb körű érdeklődésre itthon is. Október 17–20. között rendezük szemináriumunkat Noszvajon, amely a KGST és a Közös Piac 1992 után várható kapcsolataival foglalkozik. Hogy miben más ez, mint az előzőek?

Elsősorban témájában: Megpróbáltunk ezúttal nemcsak magyar problémákkal, hanem szélesebb körű nemzetközi kérdésekkel is foglalkozni.

Másodszor: büszkék lehetünk a témaválasztás aktualitására is. A KGST és az EKG egyezményének júniusi aláírása, valamint Magyarország és a Gazdasági Közösség megá-

lapodásának júliusi parafrázisa óta még nem rendeztek egyetlen, ezek hatásával foglalkozó konferenciát sem. S amiben úgy érezzük, a leginkább újat adhatunk: Noszvajon nemcsak magyar szakemberek véleményét ismerhetjük meg, hanem számos más országból is érkeznek előadók: a Közös Piac brüsszeli központjából, a moszkvai KGST Intézetből, Varsóból, Athénból, Genfből, stb. A kb. 10 külföldi és öt

perces előadások után 30-40 percet szánunk a vélemények ütköztetésére és arra, hogy mindenki választ kaphasson kérdéseire.

Csütörtökön szeretnénk kisebb csoportokban feldolgozni az előadásokon elhangzottakat.

A három nap alatt a diákoknak is lesz lehetőségük arra, hogy eddigi esetleges kutatásairól, a témával kapcsolatos gondolataikról az egész hall-

A noszvaji kastély elszigeteltsége lehetőséget ad közvetlenebb, személyesebb véleménycserére is. Reméljük, esti programjainkkal segíteni tudjuk majd az előadók és a hallgatók közötti ismerkedést.

Azon túl, hogy naprakész információkkal lássa el a hallgatóságot, szemináriumunk elsődleges célja, hogy segítsen megérezni, milyen új szemléletmódot kíván meg tőlünk egy magára találó Európa.

Várunk tehát minden, a téma iránt érdeklődő, egyetemistát és főiskolást.

A részvétel feltétele: angol nyelvtudás (angol nyelvű meghallgatás) és egy jelképes, 200 Ft-os „komolysági” díj befizetése.

Jelentkezés határideje: szeptember 30., 11 óra.

Jelentkezési lapok, előadók névsora, előadások címe és minden egyéb információ az AIESEC-irodában: I. emelet 189-es szoba. GYERTEK, VÁRUNK!

Tóth Zoltán

THERE MUST BE A WAY

magyar meghívott között néhányan részt vettek a fent említett egyezmények előkészítésében is.

A program. A hétfő délutáni (október 17.) leutazást és fogadást kedden, szerdán és csütörtökön előadások követik. Négy főbb témakörrel foglalkozunk majd:

- a kapcsolatok politikai összefüggéseivel,
- az együttműködés gazdasági környezetével,
- a jogi és intézményi keretekkel, valamint
- a konkrét együttműködés lehetséges formáival.

Viszonylag rövid, 20-20

gatóság előtt beszéljenek. E referátumok készítői, kérjük szeptember 30-ig juttassák el hozzánk előadásuk szövegét. A legjobb 3 kerül majd felolvasásra, s a résztvevőknek leginkább tetsző esszé szerzője jutalmat kap.

Vélemények az aradi találkozóról

Politikai programokban gazdag közelmúltunk egyik kiemelkedő érdeklődéssel kísért eseménye volt az aradi találkozó. Azóta már elhangzottak és megjelentek a hivatalos belföldi és külföldi értékelések, amelyekkel ki-ki politikai érettsége, érzékenysége fókáit értett vagy nem értett egyet. Ezúttal az egyetem három polgárú szolnoki tagja meg arról, hogy mit várt az aradi csúcstalálkozótól és mennyiben felelt az meg várakozásának?

„Várni nem vártam semmit. Sőt, ha lehet azt mondanom, akkor rosszabbra számítottam, mint ami történt. Tulajdonképpen még az is megfordult a fejemben, hogy esetleg hasonló követelésekkel fognak előállni román elvtársaink és barátaink, mint amit már az NSZK felé szövegben benyújtottak. Tehát, hogy az áttelepülés és a családjegyesítés fejében esetleg konkrét anyagi, vagy politikai követelések lesznek. Vagyis annyira nem számítottam semmire, pontosabban annyira rosszra számítottam. Ehhez képest, ami történt, az semleges.

Véleményem szerint áthidalhatatlan nézeteltérések vannak. Mert ahogy azt Grósz Károly is interpretálta, elvi álláspontja a román elvtársaknak az, hogy ne legyen főkonzulátus, ne legyen intézet. Ha ezt elvi álláspontnak fogadjuk el, akkor azt mondom, hogy a különbségek áthidalhatatlanok. Mert ezek nyilvánvalóan nem elvi álláspontok, hanem nagyon is konkrét politikai tényezők. Világos, hogy az USA-nak nincsen főkonzulátusa Aradon, se bárhol másutt, miért is lenne? Nekünk volt, mert olyan nagy számú magyar kisebbség él ott, ami miatt ezt szükségesnek ítélte meg az akkori politikai vezetés. Tehát ebben a kérdésben nem elvi álláspontok vannak, azt hiszem, hanem nagyon konkrét, gonosz politikai célok és álláspontok. Ezeket pedig nem lehet közelíteni. Sőt, Grósz néhány elszólásából ítéltem meg, hogy mintha még fejmosást is kapott volna bizonyos dolgokért, például a tüntetés miatt és azért, hogy a magyar sajtóban milyen cikkek jelenhetnek meg.

Végül soron örülök annak, hogy megtörtént a találkozás. Világos, hogy Aradra el kellett menni, nem lehet a sértődött játsszani. De a várakozásaimat igazolta az, ami történt. Nagyon távol vannak ezek a vélemények, elképzelések egymástól. Bár hozzáteszem, a magyar politikai vezetés sem volt teljesen korrekt, amikor úgy interpretálta a dolgokat, hogy a faluorombolás — területrendezés kérdésében nem tudhatunk mindent, sőt lehet, hogy nem is úgy van, ahogy mi gondoljuk. Ez egy nagyon óvón aluli ütés volt mindazokra, akik onnan jönnek és mindazokra, akik itt átérzik, hogy esetleg ott mi történhet és mi történik valójában. Ezt Grósz Károlynak nem lett volna szabad monda-

ni. El tudom képzelni, hogy a tárgyalások folyamán keményebb volt, de semmilyen körülmények között sem volt indokolt egy ilyen zsákutca belemenni.” (Egy politikaelmélet oktató.)

„Meglepő volt számomra a tévéképernyőjén látni, hogy az aradi vértanúk emlékművének megkoszorúzása szinte titokban, a sötétség leple alatt történt. A másik furcsaság az volt számomra, hogy Grósz Károly nem vállalta fel a konfliktusokat. Azt megértem, hogy ilyen kemény elvekkel, mint amilyeneket Ceausescu hangzottatott, nem lehet mit kezdeni. De akkor is legalább ki kellett volna mondani a tisztesség kedvéért, hogy mi ezt nem így gondoljuk, akár a kultúra házáról vagy a konzulátusról legyen szó.

Nem tartottam megfelelőnek azt az egyharmados arányt sem, amellyel Grósz Károly az Erdélyből menekült problémáját vitatta Ceausescuval. Véleményem szerint, ez lett volna a legfontosabb feladata az egész aradi tárgyalásnak.

Mindennek ellenére azt kell mondanom, ha a családjegyesítésre vonatkozó megállapodás meg is valósul, akkor mégis volt eredménye a találkozásnak.” (Egy szakkollégista.)

„A jelenlegi román rezsim annyira irracionális, hogy kiszámíthatatlan, lesz-e eredménye az aradi találkozásnak vagy sem. Számomra az sem világos, hogy miről állapotunk meg: például a családjegyesítés kérdésében a román fél felülvizsgálja eddigi álláspontját vagy biztosítja az egyeztetés lehetőségét? De a kulturális és az idegenforgalmi kapcsolatok javulása is csak a tettekben lehet majd mérhető. A román vezetés ezzel kapcsolatos ígéreteit az is jelenthetik, hogy mondjuk a Népszabadságot beengedik Romániába, de a Magyar Nemzetet már nem stb., bár nyilván nem ez a fontos kérdés, normális viszonyok között ilyen probléma fel sem merülhetne. Ugyanakkor a találkozó egyértelmű eredménytelensége, hogy a másik fél ígéretet sem tett „településrendezési” akciója lassítására vagy leállítására.

Az utóbbi évtizedek tapasztalatai tükrében én nem hiszek abban, hogy az „aradi csúcs” után megváltozik a magyar nemzeti kisebbséget sújtó román nemzetiségi politika.” (Egy ifjúsági vezető.)

H. — K.

Aki a kicsit nem becsüli...?

Az idén, amikor újra azt a megdöbbentő felkérést kaptam, hogy vegyek részt a történelem felvételi dolgozatok javításában, még nem is sejtettem, mennyi meglepetéssel szolgál majd e munka. Az első akkor ért, amikor hazaérve összeszámoltam, mi vár rám: öt nap alatt 155 dolgozat kijavítása. Tájékoztatóul elmondom, azoknak, akik még nem csináltak ilyesmit, hogy egy óra alatt kb. 2 dolgozatot lehet elolvasni és kijavítani (teszt; a kézírásos esszéválaszok kibogarászása; pontozás, összeadás, átszámítás, ellenőrzés).

A másik nem kisebb meglepetés pedig néhány héttel később, a munka kifizetésekor ért. A 155 dolgozat után 1500, azaz ezerötven forintot vehettem kézhez, ami dolgozatonként 9,60-at, óránként pedig mintegy 19,20 Ft-ot tesz ki.

A Közgazdász szakértő olvasói minden bizonnyal elengedik nekem, hogy mindenféle összehasonlításokat tegyek a fenti órabér kapcsán, úgyszintén eltekintek e munka felelősségételjes jellegének hosszas ecsetelésétől, sőt a túlóradíj kérdésének feszegetésétől is, (hiszen napi 8 órában ennyi dolgozatot képtelenség kijavítani.)

Csupán két kérdésem van az illetékesekhez: 1. Ki és milyen megfontolások alapján határozta meg e munka ekénti „díjazását”? 2. Munkaköri kötelessége-e valakinek, illetve bárkinek a felvételiztetés?

KEREKES ZSUZSA

Új tér a megszokott oszlopokkal a déli szárnyon
Fotó: Rózsa Gábor

Tömegverekedést akadályozott meg

Francisco Silva (V. éves nemzetközi szakos) angolai diákok történelmi évgyűlésén megverték. Felszakadt a szája, eltört az állkapcsa. Határozott kötéssel a fején államvizsgázott. Aki látta, rögtön a bőrféjükre gondolt. Valójában azonban egy közzéadott diák volt az elkövető.

Június 24-én az ügyben fegyelmi vizsgálat folyt az ipari karni dékánhelyettes, Mészáros Tamás vezetésével. A jegyzőkönyv áttanulmányozásával arra a következtetésre jutottunk, hogy érdemes az újságnak is foglalkozni az esettel, különös tekintettel a tanulságokra.

Mi is történt június 14-én a Földes Ferenc Kollégium 5. emeletén? Ez időre már sokan hazautaztak befejezve a vizsgaidőszakot, akik még maradtak, lázas tanuláshoz mélyedtek, vizsgájuk utóvizsgájuk lévén. Aztán este fél hétkor hazaérkezett Francisco hat néger barátja társaságában és a nyugalomnak egy-kettőre vége szakadt. Italt hoztak magukkal egy közértés kosárral és egy sportcsomaggyal. Bulizni készültek, vagy folytatni... A portás néni tiltakozott is az ital miatt, de ennek ellenére felvittek, mondván, hogy „semmi köze hozzá”. Sőt, az egyik fiú, aki már szemmel láthatóan részeg volt, durván meg is fenyegette: „ki fogjuk magát is készíteni!”

Az est folyamán aztán Franciscóék nyitott ajtó mellett tévették, magnóztak, hangoskodtak. Mindez meglehetősen zavarta az emeleten tanulókat. Eleinte próbálták magukat leközbömbösíteni, de egyre fásztóbb lett a zaj. Volt, aki látogatta: rájuk szóljon, vagy hagyja az egészet, hisz ezzel is csak telik az idő. Akadtak viszont, akik nem hagyták annyiban. Figyelmessé váltak Franciscót, de ő az ital hatására alatt rájuk sem hederített. Az egyik kollégista lány végül is Péter Jánoshoz (II. éves ipari szakos) fordult segítségért, akinek a szobája szomszédos volt az angolai diákéval. Eppen számvétel utra készült. Elfoglaltságára hivatkozva eleinte elzárkózott a lány kérése elől. Különböző volt már „szerencséje” a szomszédhoz, még májusban. A magnó viszont továbbra sem csitult, hát kénytelen volt Franciscót csendre inteni, mire az kötekedően lökdösődni kezdett.

Az est folyamán a fokozódó zajongás veszekedést szült. Péter János megpróbált a folyosói villamos automata lekapcsolásával csendet teremteni. Mikor másodszor is ehhez a cselhez folyamodott, a néger fiúk közrefogták. A folyosón egyre feszültebb lett a hangulat. Szinte mindenki kijött a szobájából. Az egyik szemtanú véleménye szerint az ittas társaság, nehéz ha-

mutartókkal, szemetesvödörök fedelével fegyverkezett fel a kollégisták ellen. Francisco először egy német diákra támadt, majd Lotfi Farhadot (a kollégium önvédőklubjának vezetője) kapta el. Őt próbálta megvédeni Péter János, amikor megütötte, majd karatetámadással megrúgta Franciscót, aki a földre esett és elvesztette eszméletét. Azonnal mentőt hívtak, de nem sokkal utána a rendőrséget is értesíteni kellett, mert miután Francisco magához tért, elégtételt akart venni.

Nem volt könnyű dolga a mentőorvosnak sem a kötekedő Franciscóval. A portás néni, aki megkérdezte, hogy melyik kórházba szállítják, a mentőorvos úgy tájékoztatta, hogy először a kijáratba viszik, mert ilyen ittas állapotban nem tudta ellátni a beteget.

A fegyelmi tárgyalásra olyanok is eljöttek, akik önként kívántak tanúskodni, így eljött a portás néni is. Szinte egyöntetűen úgy nyilatkoztak, hogy Péter János vétlen, Francisco idézte elő a bajt. Mint kiderült, már korábban is problémák voltak az angolai fiúval. Ragaszkodott hozzá, hogy egyedül akar lakni, és csak hosszas hazavonása után volt hajlandó két magyar fiúval összeköltözni. Megismerve őt, később már senki sem

akart vele lakni, ezért az 5. emeleti vasalószobába költöztek. De ezek után is számtalan veszekedésnek volt az előidézője a hallgatók körében. Az egyik tanú véleménye szerint: „június 14-én este pánikhangulat tört ki a kollégiumi lakók között, mely beláthatatlan következményekkel járt volna, ha Péter János közbe nem lép. Tettével egy tömegverekedést akadályozott meg.”

A fegyelmi bizottság a Péter Jánossal szembeni fegyelmi eljárást megszüntette és büntetés helyett a hallgatót figyelmeztetésben részesítette, azzal az indokkal, hogy tettét önvédelemből és a közösség védelmében tette. Enyhítő körülményként vette figyelembe a bizottság, hogy azonnal segítségért sietett és Franciscót felgyógyulása után békülési szándékú elsőnek látogatta meg, továbbá, hogy semmiféle fegyelmi vétséget eddig nem követett el.

Persze, mindez megelőzhető lett volna, ha például a diák-bizottság kellő időben felfigyel a Francisco és a kollégiumi lakók közötti feszültségre. De ebben az esetben a diák-bizottságot több mulasztás terheli, sajnos nem állt a helyzet magaslátán.

Az eset arra is figyelmeztet, hogy az erőszak, sajnos, mindennapi jelenség lesz, ha hagyjuk...

H. E.

Nagy kísérlet Samuelson után

Creszlánszelidítés elektromos sokkal?

A politikai gazdaságtan tanszéken rekordgyorsasággal — a tematika kari jóváhagyása után mindössze 8 hónappal — elkészült az első reformjegyzet. A 8 hónap persze kissé félrevezető, hiszen a jegyzet szerkesztője egyben szerzője Kopányi Mihály közel másfél évtizede tanulmányozza „aülnezetben” gazdaságunkat, elemzi a vállalatok cselekvéseit, s másik szerzője Bara Zoltán — aki a szerkesztővel együtt a munka oroszlánrészét elvégezte — Chicagóban folytatott hosszabb mikroökonómiai előtanulmányokat.

Be van fejezve a nagy mű, igen! Mit csinálnak az alkotók?

Bara Zoltán: A kérdés pontatlan. A munka nincs befejezve. Akkor tekintjük lezártnak majd, ha kiadják — a tervek szerint a Közgazdasági és Jogi Könyvtudományi és egyetemes mikroökonómiai tankönyvet.

Kopányi Mihály: Mint a mikroökonómiai oktatás tanszék felelősének problémák garmadával kell szembenéznem. Elég ha annyit jelzek: a tervezett 4-5 emelt szintű kurzus helyett, a legutóbbi információk szerint 18-at kell beindítanunk, ami ugyanennyi szemináriumvezető kiállítását jelent.

Mi volt a legnagyobb negatív vagy pozitív élményed írás közben?

Bara Zoltán: Egyik nap szombatn akartunk dolgozni. Engedéllyel felszerelkezve bejöttünk az épületbe, ahol karbantartó munkások is ténykedtek. Tőlük senki sem kért engedélyt, mert nyitva volt a kapu, az jött be, aki akart. Mikor este elmentem, 8-kor még a többiek ottmaradtak, a portánál megállított a kapus és kérdőre vont, rám is pirított, sőt amikor meghallotta, hogy a többiek még tovább maradtak, egészen dühbe gurult, és ez így egy kicsit jellemző hazai állapotainkra.

Kopányi Mihály: A legnagyobb stresszt talán az okozta, hogy tudtuk: az értő szakmai közvélemény jól ismeri az előttünk pár hónappal megjelent Samuelson-tankönyvet, amely a Mikroökonómia címet viseli. Minden második olvasó nyilvánvalóan ezzel fogja összevetni munkánkat, tartalmi és formai vonatkozásokban egyaránt. Ráadásul van vagy 30 év lemaradásunk Samuelsonnal szemben, a tárgy művelőivel szemben ugyanez több mint száz év. A pozitív élmény ahhoz fűződik, hogy a jegyzet terjedelmét messze meghaladó bő ezeroldali mennyiségű háttéranyagok születtek, amelyek tanári kézikönyv jelleggel elkészültek és a tanárok kezébe kerülnek. Az ezekről folytatott viták komolysága, jellege első-fokú elismerése volt a szerzők munkájának, s nagyon inspiráló élményt jelentett számunkra.

Mivel magyarázod a harminc vagy száz év lemaradást. Így kellett ennek történnie? Ugy gondolod, hogy ez ideológiailag veszélyes?

Kopányi Mihály: Nem mondom, hogy veszélyes. A kérdés ilyen megközelítésétől mégis elzárkózott az önmagát marxistának, vagy szocialistának nevező politikai gazdaságtan. Mi magunk is alaposan hozzájárultunk ahhoz, hogy elhítségük önmagunkkal és hallgatóinkkal, hogy a világon két közgazdaságtudomány létezik, amelyből csak az egyik lehet az igaz és jó, és a másik generálisan nem jó, és generálisan nem mondható semmit. Önmagunk ástunk magunknak azt a vermet, amibe a hazai politikai gazdaságtan beleesett. Más országok is így jártak persze. A közgazdaságtudományt — fizikához, orvostudományhoz, vagy bármely más-hoz hasonlítva — mindenütt képtelenségnek tűnne a két olyan ág, amely kölcsönösen úgy tekint a másikra, hogy csak az egyik az igazi, a használható. Könyvünk nagy kísérlet arra — és ennnyiben igyekeztünk is meghaladni a Samuelson-kötetet —, hogy szerény lehetőségeink között, ami a rövid időből és a tapasztalatlanságból következik, minél inkább megvalósítsuk azt, hogy a saját zsemzöngünk-ből vessük fel a mikroökonómia alapkérdéseit, és elvigyük azokat a hazai valóság közelébe.

Az egyetemen vannak szaktanszék, van vállalatgazdaságtan, van könyvtel, mi szükség van ezek után még mikroökonómia-ra?

Bara Zoltán: A szaktanszék, szaktárgyak, funkcionális tárgyak számára a mikroökonómia kiinduló bázis, amivel eddig azért kellett részben foglalkozniuk, mert mi

ját elfogultságom mondatja velem azt, hogy ez a könyv a hallgatóknak íródott. Ez hangvételében is megnyilvánul. Jegyzetünk számos formai vonatkozásában eltér a legjelletlenebb, legismertebb nyugateurópai tankönyvektől is, tehát nemcsak a hazaiaktól. A hallgatókat több síkon vezettük egyszerre, reméljük, hogy ezek közül valamelyiken minden hallgató azonosulni tud az adott problémával. Akinek a matematika segít a dolog megértésében, annak képletekkel, geometriai ábrákkal is megmutatjuk.

A többieknek ezt nem kell tudni?

Kopányi Mihály: Ezt mindenkinek tudnia kell, de mivel ezek az ábrák következetesen ismétlik önmagukat, s a hasonló problémákat mindig ugyanazzal az ábrával ábrázoljuk, és ugyanazzal a jelölésrendszerrel, azt gondolom, hogy ez azoknak is segít, akiknek a matematika első közelítésben inkább nehézséget okoz ez idegen. Mondjuk két monopólium, két nagy vállalat versengését, amelyet egy nemrégiben hazánkban is vetített film: a „Butch Cassidy és a Sundance kőlyök” példájával is megvilágítunk, egy egyszerű számpéldával is megpróbáljuk közelebb hozni a hallgatókhoz.

Szeretni fogják-e az új jegyzetet a hallgatók, vagy megpróbáltatás lesz számukra?

Bara Zoltán: Ez nehéz kérdés, de azt hiszem, hogy hallgatói szemmel a legtöbb tankönyvet nehéz szeretni. Ha az összefüggések, amelyeket meg kell tanulni bonyolultak, nehezen elsajátíthatók, akkor tankönyvvel kapcsolatban jó esetben a hallgatóktól azt lehet elvárni, hogy sikeresen forgathassák. Ha most eközben szenvednek, komoly munkát kell végezniük, akkor

úgyhogy ha nagyon egyoldalú döntések születnek, akkor beavatkozik majd az egyetem.

— Milyen magas a lév az új képzési rendszerben?

— Az előző évfolyamokat véve alapul a hallgatók fele valószínűleg fennakadna a rostán. De nem hiszem, hogy a mai felsőfokú hallgatókból kéne kiindulni, hiszen az újak az új rendszerben részben éppen a nagyobb követelmények hatására, valószínűleg nagyobb elszántsággal tanulnak majd. Úgy gondolom, hogy a most kezdő hallgatók 80 százalékának nem okozhat gondot az egyetemi ágra kerülés.

— Engem megnyugtattak a válaszok. A visszaküldött kérdőívek 15-20 százaléka mutatja azt, hogy a leendő hallgató képtelen volt átgondolni a rendszert, de körülbelül ugyanennyi válaszból látszik határozott, máris céltudatosan megtervezett egyetemi pályafutását. A többiek elképzelései némi korrekcióra szorulnak.

— Teljes-e a hallgatók választási szabadsága, vagy vannak azért korlátok? Vannak-e például továbbra is keretszámok az egyes továbblépési pontokon?

— Igyekszünk rugalmasan kezelni ezt a kérdést, bár még nem látjuk pontosan, mennyire leszünk kénytelenek beleszólni a hallgatók választásába. Továbbra is vannak bizonyos kapacitáskorlátok,

Az ideai tanévnyitással új fejezet kezdődik a képzéskorszerűsítésben: megkezdik tanulmányait az első „reform-évfolyam”. Mindannyian megkapták már azt a fehér könyvet, ami az egyetemről, a választási lehetőségekről tájékoztatta őket, sőt szándékaikról kérdőíven érdeklődött az egyetem. Mit mutatnak a válaszok, eligazodnak-e a leendő hallgatók a lehetőségek között, képesek-e átlépni az egyéni, szabad választásra épülő egyetemi képzésbe? — kérdeztem Zalai Ernő rektorhelyettes.

Az irásbeliség terjedése szegénytelenebbé, objektívabbá teszi majd a vizsgáztatást, s ez valószínűleg emeli az elégségs szintjét és rangját. Kísérleti jelleggel elsőként nálunk vezetik be, hogy az elégséges, azaz 2,5 alatti átlag nem jogosít a tanulmányok folytatására, ahhoz ennél többet kell nyújtani. Gondoskodunk azonban arról, hogy a befektetett munka semmiképp se vesszen kárba. Arra törekszünk, hogy a két év utáni végleges távozás esetén, például közgazdasági szakközépiskolai vagy hasonló végzettséget helyettesítő papírt, vagy más tanfolyami végeredmény-nyel egyenértékű igazolást kapjanak a diákok.

— A tavalyi vitákban a nyelvstanulás igazán neuralgikus pontnak tűnt. Végül is van-e joga egy hallgatónak szabadon választania az idegen nyelvek közül?

— Ez úgy pontos, hogy az egyetemnek közlő elsőként a mienként szűnt meg az orosz, mint kötelezően tanulandó nyelv, de ez nem jelenti azt, hogy az egyetem minden hallgatójának biztosítani tudja a választott idegen nyelvi képzést, vagy akár az orosz nyelv elkerülését. A jelenlegi kapacitáskorlátok miatt kvóták alkalmazására kényyszerülünk, és bizonyos szelekcióra is sor kerülhet. Pillanatnyi információim szerint 20 angol és 12 német és egy-két egyéb nyugati nyelvi csoportot tudunk indítani, s ez azt jelenti, hogy lesznek, akik az oroszot fogják tovább vinni. Előzetes felmérésünk alapján úgy tűnik, hogy minimális lesz az igények és a lehetőségek közti feszültség. Szerintem az egész nyelvi képzés helyét felhárítva kell gondolni a felsőoktatásban. A távolabbi jövőben a nyelvi alapképzést az általános és a középiskolában kellene nyújtani, s a felsőoktatásban a nyelvstanulás terheit anyagiilag és időben is valamilyen mértékben a diákokra kellene hárítani, s esetleg a nyelvvizsga után egy részét ösztöndíjpótlékként vissza lehetne téríteni. A nyelvi intézeteket önálló, szolgáltató intézményekké kéne átalakítani,

amelyek az igényeknek megfelelő nyelveket oktatják. Egy-egy egyetem nyelvi intézete önköltségen, kis nyereséggel adná a nyelvi kurzusokat az egyetemnek, miközben annak módja lenne a hiányok pótlására más intézményektől is kurzusokat vásárolni. Pillanatnyilag ez még nem valóság. Most abból kell kiindulni, hogy a változások miatti személyesérteket nem lehet egyik pillanatról a másikra lebonyolítani.

— Készült-e valamilyen számítás arról, hogy mennyibe került eddig a képzéskorszerűsítés?

— Nem. Az egyetem jelentős része hozzájárult idővel, ötlettel, de azt hiszem ez levártható; egy működő intézmény tartalmi karbantartására, felújítására másból is fordítanak ennyit. A képzéskorszerűsítés dokumentumai, papírjai valószínűleg részben a formális bürokratikus iratokat szorították ki, s csak kisebb részük jelentett külön papírfelhasználást. Azt hiszem, ha összeszámoljuk, három ember három-négy évi extra munkája van ebben. Azt gondolom, nem kerül nagyon sokba egy képzéskorszerűsítés, leginkább a megfelelő hozzáállás kérdése és néhány kulcsembert elkötelezettsége a lényeg.

M. G.

Kedves Elsős!

(E cikket a Társadalomelméleti Kollégiumba szóló meghívásnak tekintheted.)

Ez a Marx, a szocializmus meg a kommunizmus, meg az összes többi utópikus izé: valljuk be így egymás között: gyanus dolog. Azt talán még nem nagyon tudod, mégis az a szocializmus, de mint képzett újságolvasó és rádióhallgató, már biztosan tudod, hogy a hagyományos szocializmusképpel baj van és ebben — így a tömegkommunikátorok — bizony a klasszikusok is ludasak. Ha továbbá az eszedbe idézed azt, hogy reformunk kibontakozását az ideológiai görcs és az utópikus eszmékhez való ragaszkodás mily nagymértékben akadályozza, akkor minden okod megvan arra, hogy más tájakra kívánd azt, aki Téged ilyen felhívásokkal zaklatni merészel. De Te gondolkodó ember vagy, aki soha senkitől és semmit-nem hisz el azonnal, és aki szeret utánajárni a dolgoknak, ezért ebből a Marx-históriából is csak azt hiszed el, amiről magad meggyőződted. Fő a tárgyilagosság, nemde? Tehát Téged sem az érdekel, hogy X azt mondta, hogy Marx azt mondta, hogy... Téged, a tárgyilagos embert az érdekel, Marx mit mondott, mert mondta, jól mondta-e, érdekes-e, igaz-e ez még ma is, stb? Nemcsak gondolkodó ember vagy, hanem leendő közgazdász is, és a kettő nem feltétlenül zárja ki egymást, azaz feltehetően Téged is érdekelnek Marx gazdasági tévelygései. Nos, ha ez így van, akkor van értelme találkoznunk a marxi művekkel és a marxista társadalomelmélettel megismertető körök valamelyikén. Igaz, hogy például „A tőke” nem könnyű olvasmány, de közösen vitatkozva könnyebben megadja magát.

A körök mellett előadásainkra is várunk. Ezeket minden héten, kedden és/vagy szerdán rendezzük a Ráday utcai kollégium könyvtártermében. Évnyitó előadásunkat szeptember 20-án 18 órakor Wiener György politológus tartja. Közvetlenül ezután kerül sor az elsőévesek számára indítandó körök ismertetésére, megalakítására. Téged is vár

a TEK

Ülőstrajk a román követség közelében

A Szabad Románia (Romania Libera) és a Lelkiismeret '88 csoport kétéhetes tiltakozó akciót szervezett az emberi jogok megsértése és a nemzeti jogok sértésével szemben. A szervezők aláírást gyűjtöttek annak a követelésüknek a támogatására, hogy a magyar kormány forduljon az ENSZ-hez a romániai jog-sértések ügyében. Közülük voltak egyetemünk hallgatói is.

Fotó: Rózsa Gábor

Kezd az első „reformévfolyam”

— Az irásbeliség terjedése szegénytelenebbé, objektívabbá teszi majd a vizsgáztatást, s ez valószínűleg emeli az elégségs szintjét és rangját. Kísérleti jelleggel elsőként nálunk vezetik be, hogy az elégséges, azaz 2,5 alatti átlag nem jogosít a tanulmányok folytatására, ahhoz ennél többet kell nyújtani. Gondoskodunk azonban arról, hogy a befektetett munka semmiképp se vesszen kárba. Arra törekszünk, hogy a két év utáni végleges távozás esetén, például közgazdasági szakközépiskolai vagy hasonló végzettséget helyettesítő papírt, vagy más tanfolyami végeredmény-nyel egyenértékű igazolást kapjanak a diákok.

— A tavalyi vitákban a nyelvstanulás igazán neuralgikus pontnak tűnt. Végül is van-e joga egy hallgatónak szabadon választania az idegen nyelvek közül?

— Ez úgy pontos, hogy az egyetemnek közlő elsőként a mienként szűnt meg az orosz, mint kötelezően tanulandó nyelv, de ez nem jelenti azt, hogy az egyetem minden hallgatójának biztosítani tudja a választott idegen nyelvi képzést, vagy akár az orosz nyelv elkerülését. A jelenlegi kapacitáskorlátok miatt kvóták alkalmazására kényyszerülünk, és bizonyos szelekcióra is sor kerülhet. Pillanatnyi információim szerint 20 angol és 12 német és egy-két egyéb nyugati nyelvi csoportot tudunk indítani, s ez azt jelenti, hogy lesznek, akik az oroszot fogják tovább vinni. Előzetes felmérésünk alapján úgy tűnik, hogy minimális lesz az igények és a lehetőségek közti feszültség. Szerintem az egész nyelvi képzés helyét felhárítva kell gondolni a felsőoktatásban. A távolabbi jövőben a nyelvi alapképzést az általános és a középiskolában kellene nyújtani, s a felsőoktatásban a nyelvstanulás terheit anyagiilag és időben is valamilyen mértékben a diákokra kellene hárítani, s esetleg a nyelvvizsga után egy részét ösztöndíjpótlékként vissza lehetne téríteni. A nyelvi intézeteket önálló, szolgáltató intézményekké kéne átalakítani,

M. G.

— Engem megnyugtattak a válaszok. A visszaküldött kérdőívek 15-20 százaléka mutatja azt, hogy a leendő hallgató képtelen volt átgondolni a rendszert, de körülbelül ugyanennyi válaszból látszik határozott, máris céltudatosan megtervezett egyetemi pályafutását. A többiek elképzelései némi korrekcióra szorulnak.

— Teljes-e a hallgatók választási szabadsága, vagy vannak azért korlátok? Vannak-e például továbbra is keretszámok az egyes továbblépési pontokon?

— Igyekszünk rugalmasan kezelni ezt a kérdést, bár még nem látjuk pontosan, mennyire leszünk kénytelenek beleszólni a hallgatók választásába. Továbbra is vannak bizonyos kapacitáskorlátok,

Az ideai tanévnyitással új fejezet kezdődik a képzéskorszerűsítésben: megkezdik tanulmányait az első „reform-évfolyam”. Mindannyian megkapták már azt a fehér könyvet, ami az egyetemről, a választási lehetőségekről tájékoztatta őket, sőt szándékaikról kérdőíven érdeklődött az egyetem. Mit mutatnak a válaszok, eligazodnak-e a leendő hallgatók a lehetőségek között, képesek-e átlépni az egyéni, szabad választásra épülő egyetemi képzésbe? — kérdeztem Zalai Ernő rektorhelyettes.

Az irásbeliség terjedése szegénytelenebbé, objektívabbá teszi majd a vizsgáztatást, s ez valószínűleg emeli az elégségs szintjét és rangját. Kísérleti jelleggel elsőként nálunk vezetik be, hogy az elégséges, azaz 2,5 alatti átlag nem jogosít a tanulmányok folytatására, ahhoz ennél többet kell nyújtani. Gondoskodunk azonban arról, hogy a befektetett munka semmiképp se vesszen kárba. Arra törekszünk, hogy a két év utáni végleges távozás esetén, például közgazdasági szakközépiskolai vagy hasonló végzettséget helyettesítő papírt, vagy más tanfolyami végeredmény-nyel egyenértékű igazolást kapjanak a diákok.

Nyári egyetem a Rajk Szakkollégiumban

el meghívásunkat egy-egy közgazdász.

Az előadás-sorozat másik témaköre a hazai tudományos közélet legutóbbi viszontagságos négy évtizede. Előadónktól — egy-egy tudomány jeles hazai képviselőitől — mind azokat a személyes, anekdotikus, hol vidám, hol tragikus részleteket várjuk, amelyek valószínűleg kimaradnának az elmúlt évtizedek tudomány-

történetét feldolgozó tanulmányokból, de amelyek nélkül nehezen érthető közelmúltunk történései, a magyarországi szellemi közélet mai helyzete.

Terveink szerint a félév során egy-egy előadásban megvisszátérünk erre a két témakörre.

Program: Szeptember 12. 14.30: Mandel Miklós közgazdász: A közgazdaságtudomány helyzete 1945 után; Szeptember 15. 15.30: József Mencinger (Ljubljana): A piacgazdaság és a demokratikus centralizmus összeegyeztetésének problémái; 18.30: Kosáry Domokos (történész): Válságok és normalizálódás a történettudományban. Az előadások színhelye: Makarenkó utca 20.

Szeptember 13. 19.30: Hans Schilar (Berlin): Az NDK gazdasági mechanizmusának aktuális problémái; 16.00: Juhász Nagy Pál (biológus): Sztaínizmus a biológiában; Szeptember 14. 16.00: Karel Kouba (Prága): Szocialista reformciklusok; 19.30: Mária Antal (közgazdász): A közgazdaságtudomány helyzete 1945 után II.; Szeptember 15. 15.30: József Mencinger (Ljubljana): A piacgazdaság és a demokratikus centralizmus összeegyeztetésének problémái; 18.30: Kosáry Domokos (történész): Válságok és normalizálódás a történettudományban. Az előadások színhelye: Makarenkó utca 20.

M. G.

Egy egészen kicsi kispolgár panaszai

Nyár elején a Közgazdász hasábjain ideológiai vitába keveredtem. A vita során konzervatívnak neveztem két filozófiaszakos tanárt, mert dolgozatukból én azt bogoztam ki, hogy nem a liberális, hanem a konzervatív értékek hívei. Még azt is hozzátettem, hogy sokakkal szemben ők konzervativizmusukat bátran, teljes mellszélességgel vállalják, és megemelt kalapom előttük. Válaszlevelében a két nyíltszakos filozófianár lehúzza sisakroствját és megindult ellenem. Nem fogadták el elismerésem, visszautasították a konzervatív jelzőt, mondván, hogy én vagyok a konzervatív. És nem is akármilyen. Hagyományos konzervatív volnék, a kispolgári szocializmus, ergo a kispolgári-liberális demokrácia szószólója. Bizony. Öszintén szólva kedvemre való stigmák ezek, ugyanis az utóbbi hónapokban voltam már anarchoszindikalista, neosztalinista, politikai kalandor, másképpen gondolkozó-ellenzéki, voluntarista, determinista és „kizárt párttagokkal azonosuló frakciós rágalmaszó”, de szocialista-kispolgári-liberális-demokratikus még nem. Jól illik ez a gyűjteményembe, hiszen, ami a dologban igazán mulatságos, hogy minden szégyénybevetést mindig a munkásosztály, a munkáshatalom nevében süttöttek reám. Filozófianároknak, elégáns funkcionáriusok védelmezték hősiesen ellenem a szocializmust, a marxizmust (az autentikus persze!), na és a munkásosztályt. Egy pillanattal sem zavart soha senkit, hogy velem mint munkással szemben oltalmazták saját munkáshatalmat. Szemináriumvezetők, filozó-

fiatánarok óvnak engem a hatalom által saját magam, „zavaros, leegyszerűsítő, antidialektikus szemléletmódom” ellen. És valóban, a munkásokban éppen munkáslétükkel, mondhatnám úgy is: proletársorsukból fakadóan (ezt még az eredeti, munkásszállón lakó, nejlonzokni-szagú munkás korból tudom) van valami dogmatikus, a tiszta értékek, a becsületesség, az őszinteség iránti érzékenység. Lehet, a munkások kissé mackós gondolkodásúak, nincsenek pertuban a „dialektikus finomságokkal”. Nekik a szocializmus szocializmus, a kapitalizmus pedig kapitalizmus. Nem elegítik össze a kettőt bravúros szófordulatokkal (tán, mert nem abból élnek), mint ahogy nem keverik a spenótot sem a lekváros derelyével.

Engem a Közgazdász hasábjain azért rótt meg két filozófus, mert nagy konzervatív-kispolgáriságomban lemondtam a szocializmus építéséről. Pedig pusztán arról van szó, hogy mint szocialista nem ismerem el szocializmusnak azt a rendszert, amelyben a termelőszközök tényleges birtoklásától, az uralkodáshoz szükséges információktól megfosztott munkásokat kizsákmányolják, s ennek megfelelően (a terror, a hősi korszak elmúltával) polgári eszközökkel próbálják manipulálni.

Általában igyekszem tartózkodni az általánosításoktól, de most megkockázatom: az alkalmasított dolgozó jelentős többségének véleményét fejezem ki, ha azt mondom, hogy a munkásoknak itt és most nem a magántulajdon alapján álló kizsákmányolással, nem a piaccal, nem a spekuláció-

val, a munkanélküli-segéllyel, nem a parlamentarizmussal van bajuk, hanem azzal, hogy a nálunk meglehetősen csökköt polgári intézményeket a szocializmus építéseként próbálják eladni nekik. Az agyonhajszolt, agyondolgoztatott, kizsákmányolt embereknek szükségük van értékekre, szükségük van a szocializmusra, mint értékre. De ha furfangos ideológusok ezt is el akarják orozni tőlük, akkor előbb-utóbb méregette gurulnak. A nép türelmes, fát lehet vágni a hátán, de a permanens hazugságot nehezen tűri.

Az én munkás ismerőseim szerint a szocializmus az egyenlőség, igazságosság és közösség társadalma, ahol a rendszer belső lényegéből fakadóan érvényesül a humanizmus. Az én munkás elvárataim (olvasták, nem olvasták) egyetértenek Marxszal abban, hogy a szocializmus alsó, kifejtetlen, átmeneti szakaszában már nem áruegyenértékek, hanem munkaegyenértékek cseréje zajlik. Ezért azután a munkások nem akarnak szocializmust építeni ott, ahol nem lehet. Persze a feudalizmus nézőpontjából a piaci rendszert is mondhatjuk átmeneti termelési módnak, de ez az átmenetiség csak filozófiai síkon ragadható meg. Az állampolgár, különösen a vállalkozó polgár számára a piaci rendszerben, a polgári intézményekben éppen nem az átmenetiség, hanem a stabilitás a vonzó: „amit ma létrehozok, azt az úknokámtól se vehetik el”, stb.

Engem két filozófiaszakos tanár megrótt, kispolgárnak címkézett, mondván, hogy lemondtam a szocializmusról. Pedig ennek épp a fordítottja igaz. Én ragaszkodom

a szocializmushoz, és nem ragaszkodom a mindenkori felkentek mindenkori szocializmuskép-kreációihoz. Tapasztalatom szerint a nép a jóléthez ragaszkodik, a biztonszágot, bizonyosságot, az egyértelműséget óhajtja, tiszta ideáljait élte. Kincstári ideológusaink pedig a szocializmus fogalmába kapaszkodnak, tíz körömmel. Mintha ezzel valamit is meg lehetne oldani. Vannak, akik képesek bármit szocializmusnak, illetve a szocializmus irányába való haladásnak nevezni annak reményében, hogy e pusztá szó még ma is legitimációs erővel bír. De a helyzet sajna nem így áll. Ma már csak az az ideológia lehet mozgósító, amely a dolgot annak nevezi, ami.

Hadd idézzek néhány, az utóbbi hónapok során napvilágot látott szocializmusdefiníciót! Van, aki szerint „a szocializmus egy darab kapitalizmus a kommunizmusban”. Ezzel némiképp vitázva egy akadémikus azt állítja, hogy a szocializmus és a kommunizmus fogalma értelmezhetetlen, ezért — úgymond — a leghelyesebb, ha „kommunista szocializmusról beszélünk”. Egy másik reformer gondolkodó háromféle szocializmust különböztet meg. Szerinte van demokratikus, bürokratikus, és — nem vics — kapitalista szocializmus. Kérem itt minden meg lesz mutatva, minden meg lesz magyarázva. A jó öreg létező szocializmus már nem is kell hozzá. Csak szépen, elkötelezetten s adott esetben erőlyesen rá kell mutatni: ez az autentikus (áruterelő, demokratikus, piaci, parlamentarista, átmeneti, megújuló, stb. stb.) szocializmus. Amikor egy KISZ-szemináriumon megmutattam az ideológusok az évi szocializmus-tervezést, az egyik munkás mutatóujját könnyedén a halántékához emelte. Ez a kritikának — belátom — nem a legudvariasabb formája,

de mi, a munkásosztály tagjai már csak ennyiben maradtunk. Mondhatok más példát is. Egy fiatal pénzügykutató szerint most nem a szép mesék korát éljük, hiába borítjuk a békát ideológiai csókokkal, nem lesz belőle királykisasszony. A varangyot úgy, ahogy van, le kell nyelnünk. És amikor ezt a kutatót a néphatalom nevében kiharancsolták a munkásmozgalomból, akkor a munkások egy csoportja támogatására megszervezte a Vörös Segélyt. Jelezzem, hogy a dolgozónak nem szölamok kellene, hanem őszinte, tisztességes beszéd, az értékek megbecsülése. Egyszermind jelezzem, hogy a dolgozó emberek nagykorúsításukért nem kalapgyűrögetve folyamodnak, hanem, ha szükséges, az ortodox értékek és az új politikai rendszerelvek alapján újjászervezik magukat.

Lenin, amikor 1921-ben kiutazott a hadikomunizmus szöküctájából, így fogalmazott: „A szabályszerű kereskedelmet, amely nem vonja ki magát az állami ellenőrzés alól, támogatnunk kell, fejlesztése előnyös számunkra. Ámde a spekulációt nem lehet megkülönböztetni a szabályszerű kereskedelemtől, ha a spekulációt politikai gazdaságtani értelemben vesszük. A kereskedelem szabadsága kapitalizmus, a kapitalizmus spekuláció, nevétséges előlött szemet hunyni.”

Nos, aki mindentáron nevétséges akar válni, ám tege, viszont azt mindenkinél be kell látnia, hogy az ideológiai szökvargatásból nem lesz közmegegyezés, nem lesz sem szocializmus (amiről beszélünk), sem kapitalizmus (amit csinálnak), hanem marad, mi volt: a régi agyalgyult despotizmus, a bürokratikus összevisszaság.

VÁGRÉTI LÁSZLÓ

Nincs LENINI ÚT

Ha valami közöset keresünk az észak-déli, kelet-nyugati világok jellemzésére, akkor legfeljebb azt találhatjuk, hogy ennek az egésznek alig látszik a hosszabb távú jövője. Kelet-Európában egy szocializmuskísérlet módszeres lerombolása folyik, mivel ez az itteni társadalmak minden elemükben csöbbe vinni látszik, s így azok csak a modell teljes felszámolásával szanalhatók. A tókes világ sikeres társadalmi lényegében megfelelnek a gazdasági racionalitás és jórészt a politikai demokrácia követelményeinek; de azt mindenki érzi, hogy ez igazából az erősek, a vagyonosok, a tehetségesek stb. világa. És ezekhez a konfliktusokhoz hozzájön a technikai fejlődéssel útközött környezetvédelem, a felhalmozódott, visszafizetetlen adósságok problémája stb. Mi a világtársadalom és ezen belül Magyarország jövője e kilátástalannak látszó ellentmondások szorításában? — az e kérdésre adott szakértői válaszokból igyekszünk találni a tévét során. A következő cikk bemelegítőül, kérdésselvetésül szolgál.

A következőkben annak bemutatására teszünk kísérletet, hogy bár Lenin még tudta mit jelent a szocializmus nevű elképzelés, ez nem fejeződik ki valamiféle lenini módszerben. Így ehhez a módszerhez nem lehet visszanyúlni a szocializmus megvalósulási formáit keresendő, vagy a szocialista országok politikai rendszereit legitimálódó stb.

Szóval ő még tudta mit fed az a feltételezés, miszerint egy fejlődési folyamat részeként eltűnik a minőségi különbség a társadalom egyéni között, ha a tehetségbeli, életmódbeli stb. különbség, mint a polgári társadalom nagy vívmánya, nem is szűnik meg, sőt még nő is a jelentősége. Azok a formák, amelyeket az így kialakuló társadalom működési módjaként kidolgozott-feltételezett, számára csak arra szolgáltak, hogy a vagyon, a politikai hatalom vagy a tehetség, illetve ezek hiánya ne jelentse az egyének jobb vagy rosszabb minőségű emberekre való felosztását. (Ugyanakkor tudomásul kell venni, hogy az e jellemzőkkel bírókkal jóval súlyosabbak, „hatalmasabbak” a társadalomban, mint az ezekkel nem rendelkezők.) Első közelítésben ezért adódott számára alapvető társadalomszervezési mechanizmusként a közvetlen részvétel, mind a politikai, illetve államapparátus működésében, mint a vagyonok, technológiák működésében. Elvileg a minden érintett közvetlen részvételével működő önkormányzatok számára „vezetőik”, mérnökeik csak szakértők, akiket meghallgatnak döntéseik meghozatalakor, ám szerveződéseiket nem ezek elképzeléseinek megfelelően alakítják ki. Figyelembe veszik, amit hallanak, de ettől még akármit is dönthetnek igényeik szerint — így tűnik el a minőségi különbség a különböző fajsúlyú funkciók ellátására képes emberek között. (Leninnél 1917-ben az államapparátus pozícióit laikus állampolgárok egymást csere-berélve látják el; de a

GOELRO-t is úgy képzelte, hogy a villamosítási tervek első formáját az ország legjobb szakemberei alakítják ki, majd ezt az akkor még alulról szerveződő önkormányzó testületnek feltételezett szovjetek konkretizálják, módosítják és hajtják végre a legalacsonyabb szintig a helyi sajátosságoknak megfelelően.)

Eppen a „lényeg” megértése magyarázhatja, hogy amikor látta, hogy a társadalom tagjainak közvetlen részvétel alapuló integráció nem nőki spontán a társadalom viszonyából, akkor első gondolata az volt, hogy

„vissza kell lépni”

Érezte, hogy nincs olyan irányítási mechanizmus, amely elvileg a tudatos, közvetlen részvétel helyére léphet. Ugyanis, ha egy rendszerben különös jelentőségre tesz szert az irányító, a fejlesztő stb. funkció, mert az elkülönülő funkciók közt ez(ek) viselik a felelősséget a rendszer egészének a működéséért, akkor az e funkciókat birtokló magasabb minőséget képviselnek a többiekhez képest, mert tevékenységük előfeltételét jelenti az egész működésnek, s így a többiek rendszerbe kapcsolódásának is. A „visszalépés” első közelítésben azért adó-

dott, hogy az elmaradottságban tartott emberek utolérjék a szocializmust feltételezett érlelő történelmi fejlődést; művelődjenek, tanuljanak, azért, ismétlem: abból a célból, hogy tudásuk birtokában önállóan tudják szervezni, irányítani közös tevékenységeiket. Más kérdés, hogy második közelítésben fölvetődött volna a probléma, hogy mi van akkor, ha az emberek jó része nem akar résztvenni e tevékenység-szervezésben; úgy véli, hogy ellátja az ott ráháruló részfunkciókat, de egyébként mondjuk a magánéletének kíván élni stb. Végül is az önkormányzat csak egy az egyén által választható számtalan emberi tevékenységforma közül.

Úgy tűnik, hogy a többi Lenin-korabeli bolsevik vezető nem igazán értette, hogy a szocializmus nevű feltételezés szerint úgy csökken az emberek közötti minőségi különbség, hogy közben a különbség azért nem veszi el jelentőségét, sőt, lévén ez egy bonyolult szerveződésű társadalom, még nő is a szerepe. (Elsősorban a tehetségek, de végül is minden hatalomnak-vagyonnak kezdetben tehetség a forrása, a tehetségeknek örököseik, tanítványaik vannak stb.) Így e vezetőcsoport számára a szocializmus a mindenkori számára ugyanolyan JO-t a boldogság, az előrejutás mindenki számára adódó esélyét jelentette. Ennek a mozgásnak voltak elemei, az iparosítás, a kollektivizálás stb. Az ilyenfajta JO-t és elemeit pedig sokféle módon elő lehet állítani, gyorsan vagy lassan, több vagy kevesebb áldozattal, csak arra kell vigyázni, hogy a JO formák tudásának birtoklói ne veszítsék el az esélyüket (hatalmukat, befolyásukat) a formák megalkotására. Jaszif Visszarionovics például úgy gondolta, hogy a JO-t birtokló elit az

ő vezénylese alatt némi erőszakkal, pár millió élet árán átsegítheti a Paradicsomba az országot. Visszatérve arra, amit Lenin tudott, az egyének közti különbség jelentőségére, mégha tanulási folyamatként fogjuk is fel azt, aminek a polgárháború után kellett volna történnie a Szovjetunióban, akkor is

a terror a rossz alternatíva

az államilag szabályozott kapitalizmussal szemben. Semmi sem adhatott a fejlődéshez, mert ez egy gépezet arctalan fogaskerekeiv redukálta az embereket. (Jellemző, hogy a bolsevik vezetők küldetésstudatuk szemellenzője mögül még azt sem ismerték fel, hogy a hatalmi harcban a pártapparátusra támaszkodó Sztálinnal szemben a legjobb ellenszer a társadalom testében elszórtan kibontakozó és megerősödő önállóságot elősegítő NEP lehet.)

Azok az eredmények, amelyek 1924 után születtek, a forradalmakkal a rothadásból kiszabaduló hatalmas népességben rejlt hajtóerőkből fakadtak. Akárhány tehetséget iratott is ki a diktátor: a nyomokban újabb és újabb, az egyéni felemelkedés esélyével és a kollektív felemelkedés hitével felvillanyozott, ambiciózus generációk jöttek. Groteszk módon a vezetői posztok megüresedése állandó mozgást, torz dinamizmust vitt a rendszerbe: esélyt adott a tehetségek felemelkedésére is. Ugyanakkor a félreállítottak lendülete sem veszett el, akik életben maradtak, hitük-től és tehetségüktől hajtva a nyomorban is alkothattak. (Sajátságos, hogy e véres korszak megszűntével a megmegevedő, egyéb eszköz híján korrupcióval „irányító” oligarchiák vagy maradványaik mennyire visszasírják az elszabadult farkastörvények e „dinamizmust”.)

De vissza az úgynevezett „lenini úthoz”. Minden szocialista vezetőgarantúra, különösen a személyeserek időszakában Leninnel legitimálja magát. A lenini elvek, módszerek visszavételét ígéri. Pedig hát az a technológia, ami az ő pártjában működött, az ő szupertehetségének megfelelője volt. Az úgy volt kitalálva, hogy mindenki minden különösebb rendszerszerűség, biztosíték, szankció, önkorlátozás, alku nélkül elmondhatta a véleményét egy politikai közösségben, minden különösebb kompromisszumkényszer nélkül ezer felé húzhatta ezzel a szervezettel, mivel végül úgyis Lenin véleménye integrálta, egyesítette a rendszert

megadva annak politikai akaratát. Megvolt az az extrém tulajdonsága, hogy el tudott vonatkoztatni személyes szempontjaitól vagy antipátiáitól kinek-kinek a megítélésében, így bárki véleményét be tudta fogadni. Nyilván képes volt hiányos információkból is helyes következtetésre jutni stb. Emberek számára, akik nem bírnak ilyen képességekkel, kommunikációs technikák kellene a problémák feldolgozására. (E technológiákat aztán az minősíti, mennyire juttatják újra és újra a (rész)tehetségeket befolyáshoz a vezető, alkotó posztok betöltése során.)

Ott tartunk tehát, hogy a „lenini módszer” az

a politikai diskurzus szabadon engedése

és a széthúzó spontán eltérések egyeztetése zseniálisnak bizonyuló intelligenciája rendjének segítségével — rendszeröz intézmények helyett. Ezzel kapcsolatban azt szeretném megegyeztetni hangsúlyozni, hogy Lenin elvtárs utólag annál az ötletnél tartott, miszerint lépünk len-

dületesen előre a szocializmus illúziójától, csináljunk egy kis kapitalizmust anélkül, hogy különösebben beleszeretnénk, aztán nézzük meg mi jön ki belőle. Ez nem volt véletlen kezdeményezés. Végül is a szocializmus állítólag nem valamiféle paradicsomi állapot, amit el kell érni, hanem az átkos kapitalizmus feltételeiből kinövő, emberek csinálta mozgás. Ezt én sokkal inkább az egyéni élet egyre kifinomultabb kiszineződésében keresném, sem mint bármi másban. A minden típusosság ellenére mindenben meglévő eredetiség, mivel összemehetlenné teszi az embereket, minőségileg egyenlőként veszi számba őket. Függetlenül attól, hogy van-e vagyonuk, tehetségük vagy sem, ezt a mások számára legfeljebb diszértéssel (tehát nem haszonnal) bíró vonásukat sokféle-képp kifejleszthetik, akár úgy is, mint a hobbykban, csak magukra utalva. Jobb, ha valakit az érdeklődése vezeti és szakszerűségeket követ, mint-ha mítoszok, metafizikus hittek vezetik és ezek letéteményeseinek engedelmeskedik.

Komócsin Sándor

A szocialista gazdaság elméleti kérdései

Az ipargazdaságtan tanszék az 1988. évben új típusú alternatív tárgyat indít, a mérnök-közgazdász szakos hallgatóknak.

Jenő kandidátus, tudományos főmunkatárs.

A TERVEZETT TÁMOKRÓKBÓL:

- Gazdaságunk aktuális problémái, a reform megvalósulásának akadályai,
- Politikai-gazdasági ciklusok Magyarországon,
- A szabad vállalkozás és a közgazdasági elmélet,
- Gazdaságunk nyitottságáról és növekedési pályájáról,
- Munkanélküliség, bérügyi problémák a magyar gazdaságban,
- Hiánygazdasági modellek Magyarországon,
- Gazdasági válság és helyi társadalom.

Az első előadás időpontja: 1988. szeptember 19. (hétfőn) 15 óra 50 perc,

a további előadások pedig kétfetes időközönként következnek.

Az előadások pontos helyét a tanszéki hirdetőtáblán közöljük.

Az előadásokra szeretettel meghívjuk az egyetem valamennyi oktatóját és hallgatóját.

Ipargazdaságtan tanszék

Arabülésben

A válság fiai teret követelnek

Egy 's más a fürdővízről

(Folytatás az 1. oldalról)

vették. A tulajdonviszonyok változása, a gazdaság és a szociális biztonság témakörében Nagy Zoltán, Kocsis Károly, Pálffy József, Gulácsi Gábor, Szentgáli Tamás tartottak előadást. Lengyel László korreferátumot. A szocializmus útjairól Légrádi Tibor, Szabó Miklós, Szalai Pál, Salamon Konrád előadásai után kezdődött a vita. A politikai intézményrendszerrel először Gyekiczki András, Halmai Gábor, Handó Tünde fejtette ki gondolatait. A környezetvédelemmel kapcsolatban Kindler József, Gulyás

Mihály és Szekeres László tartott előadást. A helyi közösségekről, önszerveződésekéről szóló részt Furman Imre, Czoma László vezették be, az alternatív demokrátiák mozgalmak Kelet-Közép Európában témát Jeszenszky Géza és Bába Iván előadásai kezdték, a magyarság, nemzetudat napján pedig Németh Zsolt, Balassa Péter, Molnár Gusztáv és Berta Zoltán voltak az első előadók.

Mi történt ezek alatt és ezeken kívül a hat nap során? Főmerről bennünk egy dilemma: végre létrejött egy ilyen találkozó, végre

lő radikalizmus, irrealitás, pártos, kicsinyes acsakodás is jelen volt ezen a politikai találkozáson. Aláírásgyűjtés, tüntetésszervezés, táviratfogalmazás is jellemző műfajok voltak. Több-kevesebb résztvevő aláírásával (de nem a tábor nevében) távirat ment Grósz Károlynak az aradi találkozó előtt, nyílt levél a magyar Országgyűlésnek, a politikai és

mély és a társadalmi-gazdasági-politikai élet minden részterületére kiterjedő válságban van, amiből komoly áldozatok nélkül nem vezet kiút. A lehetséges ösvények feltérképezésében a hazai totális ideológiai zűrzavar feloldásában azonban a hatalom birtokosainál nem jártak sokkal előbbre a tábor résztvevői sem. Amint a közös program igénye is fölmerül, a szakszerű-

A válság mindig is rossz közérzetet szül, a rossz közérzet törvényszerűen kitermeli maga indulatait, az indulatok között pedig általában elvesznek az árnyalatok, gyakori a farkasvakság, a végső soron ügynek is ártó egyoldalúság. Hibáztatni persze ezért nem lehet, hiszen ha józanul, csendben gondolkodna, mérlegelne, akkor már nem lenne az, ami: tehát indulat. Másfelől, azt hiszem, szó nélkül sem szabad azért (magára...) hagyni. Már csak saját érdekében sem.

Vagy egy másik: "... amikor múltat kell választani, Lukács szemléjében gondolkodom: nem fogadom el a sztálinista múltat, és nem mentetem azzal, hogy a kommunista tömegek jó szándékúak voltak, hiszen nem a tömegek döntöttek demokratikusan". Ez a nyilatkozat is PB-tagtól származik: Nyers Rezsőtől (Népszabadság, 1988. július 9.).

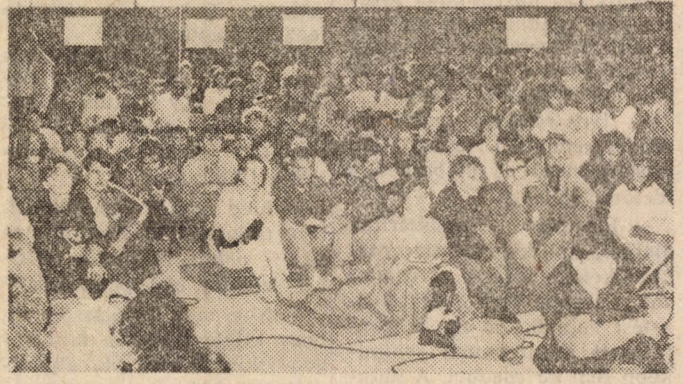
Vajon bölcs és jogos dolog-e ezeket — és a hozzájuk hasonló programmal rendelkező — politikuskokat ab ovo ellenségként kezelni, a hatalommal szembeni bizalmi válság jegyében azonos alapulástól kezelni? Vagy ugyanígy az ügynek — közös ügyünk — természetes szövetségeseink tartom például azt az Antal Lászlót, aki már 10-15 évvel ezelőtt (tehát a „leghidegebb” időkben) is az igazi, radikális reformok szószólója (nemcsak híve!) volt, s aki ma a kormány egyik vezető tanácsadója. És hány nevet mondhatnék még!

Vajon nem annak a bizonyos gyereknek a fürdővízzel való kiöntését is jelenti-e, amikor pusztán indulati alapon elvetünk mindent és mindenkit, aki a hatalomhoz tartozik, anélkül, hogy mérlegelnénk: kikből is áll ez? Vajon akkor cselekszem-e előbbre vivő módon, ha — mellesleg éppen ezeknek a ténylegesen

sem rendőri, sem hatalmi erőszak

nem akadályozta sem megrendezését, sem az előadók, sem a hallgatóság részvételét, végre összejöttek a társadalom hivatalos és öntevékeny szervezetei, különböző életkorú, foglalkozású, politikailag eltérően elkötelezett állampolgárok, szakemberek és „versenyképes amatőrök”, végre több-kevesebb túrelmes meghallgattatt mindenki. Triviális, hogy még sok ilyen találkozó kéne, s magától értetődő, hogy ennek a mostaninak rendkívüli jelentősége volt. Szabad-e, lehet-e mármost a józan útkeresés mellett hírt adni a szélsőségekről, a taktikai és morális hibákról, a méltatlan civódásról, az itt-ott hiányzó toleranciáról, vagy itt és most elfogadhatni, megmagyarázni, megvédeni, tompítani kell, akár torzító szelekcióval is? Tiszteség és optimizmus az oka, hogy nem ez utóbbira vállalkozunk. Bízunk benne: lesznek, akik megvédik Szárszó 88-at, ha kell, sőt, hisszük, megvédi az önmagát, s tudjuk, erős már a társadalmi szervezkedés annyira, hogy szükség esetén újabb találkozók létrehozására is képes.

demokratikus Magyarország szempontjából. Ilyen nagy számban az utóbbi években nem voltak együtt fiatalok, s nem hallgathatták a tömegkommunikáció kényszerű szűréseitől mentesen az előtűk járó generációkat, azok tapasztalatait. Az öntevékeny, „alulról” szerveződő csoportok nagy találkozója itt is megvalósult. Megismerték egymást, érveltek programjaikkal mellett, tagokat, híveket szereztek, kapcsolataik nagyon megerősödtek. Különböző országrészekben, sőt különböző országok különböző részeiben élő vagy onnan elmenekült magyarok kerültek egymással kapcsolatba. Különböző „osztályok”, rétegek, szakmák, korosztályok nyújtottak kezét egymásnak a kölcsönös kritika, az autonóm gondolkodás és cselekvés szándékát főn-

Forró hangulatú viták a hívős jurtában

társadalmi szervezeteknek, a magyar népek, a tárgyalások után Lech Walesának, a gdanskji megállapodás 8. évfordulója alkalmából, Csehszlovákia népeinek a Varsói Szerződés csapatainak 20 évvel ezelőtti bevonulásától való elhatárolódás kinyilatkoztatása céljából, az Országgyűlésnek a gyűlekezési és egyesülési jog korlátozása elleni tiltakozásul. Aláírást gyűjtött a Romaia Libera csoport politikai nyilatkozatához, több

ség és a minőség újra szükségképpen visszatér majd, hogy a társadalmi mozgalmak szövetségének új minőségét, akaratérvényesítését garantálja. A jelenlévők többsége számára a tábor nagy tanulsága volt, hogy ehhez pl. rehabilitációkkal, a közelmúlt (56, 68, 72 stb.) újraértékelésével a sérelmek orvoslására és politikai közéletünk tisztulására van szükség.

A válság fiaiának megjelenése, egymásratalálása szempontjából a tábor fordulat kezdete lehet közéletünkben. A találkozó egyik fő üzenete is ez: közösségépítés, a felelős, bátor, önállóan gondolkodó és cselekvő állampolgárokból álló csoportok kialakítása és csoportok összefogása, nyílt viták, érdekek ütköztetése vezethet egy — szakszerűsége alapuló, reális — közös jövőkép kialakításához, s csak ilyen módon terelődhetnek alkotó irányba a társadalomban feszülő energiák. A tábor utolsó napján megalakult Szárszói Front szándéka szerint ezt a folyamatot igyekszik a jövőben katalizálni, híven a tanácskozás szelleméhez. A találkozó a résztvevőknek nagy élmény, politikai életük igen jelentős eseménye volt. Ilyen találkozó, ilyen szabad, bátor, a helyzetet és a tennivalókat tisztázó szándékú összefogások közelebb visznek egy új Magyarország megteremtéséhez. Egy olyanéhoz,

Szárszó '88

Az természetesen igen szubjektív, kinek mi szélsőséges, mi ostobaság, mi ideitlen vagy nevetséges. Egy ellenzéki párt alapítását kezdeményező lelképítők, „bátárai” nyilván mások, mint a KISZ KB dolgozója, az 56 után elítélt munkásvezérnek „kevés” lehet az, amit a kisvárosban élők nem vállalnának. S más és más lehetett fontos egy Közgázosnak, egy felvidéki magyarnak, egy nagytéktonyú írónak.

Az utókor megalkotja majd a maga ítéletét, jó néhány dolog azonban máris leszögezhető: A tábor, hozzáillesztve az utóbbi évek hónapok politikai eseményeihez, a korábbi szakkollegiumi találkozók (Szarvas 1985, Pápa 1987.), klubtáborok (Fehérgyarmat 1986., Kunfehértó 1987.), a FIDESZ, a TDDSZ és mások megalakulásához, az önkéntes részvételre alapuló demonstrációkhoz, igen jelentős eseménynek tűnik a civil társadalom megszerveződése, egy

tartva. Jelzés ez — ha mégoly friss, ellentmondásos is — arról, hogy léteznek a magyar társadalomban olyan csoportok (s ezeknek valamilyen hálózata), amelyek készek és képesek küzdeni egy új Magyarországot. Hogy ez mi-féle legyen, abban nincs egyezés — egyelőre. A 18-25 évesek generációja — mint az előadásokból kiderült — van a legszorongatottabb helyzetben: igen rosszak a kilátásai munkahelyhez és lakáshoz jutásra, egzisztenciateremtésre, családalapításra, úgyszólván mindent veszthet. Mivel a hatalom nincs már abban a helyzetben, hogy előnyök juttatásával — a korábban szokásos módon — egyéni kiugrási lehetőséget biztosítson a legaktívabbak számára, másrészt ezt a generációt jóval kevésbé terhelik fájdalmak, indulatok, gyűlöletek, mint az idősebbeket. Nem csodálkoztunk azon, hogy egyes csoportjaik már

cég közösen a Bős-Nagymarosi vízelépcső ellen, írók egy csoportja, a „most” kinevezett művelődési államtitkár személye ellen. Ellenzéki demokráta párt megalakítására szerveződött munkabizottság és Szárszói Front néven országos független politikai szervezet jelentette be létrejöttét, a FIDESZ-nek különböző területi és tematikus frakciója alakult stb. A táborvezetőség a pluralizmus jegyében tudomásul vette az eseményeket: nem akadályozott, nem kommentált semmit, pontosabban: az ellenzéki párt alakításától elhatárolta magát, s a benne résztvevők ma-

Rácz Sándor: „Sok nagyhatalom is megirigyelhetné ezt az ifjúságot”

Szentgáli Tamás: „Zavar van a generációk közötti társadalmi szerződésben”

(Fotók: Bartók István János)

gött gyakran kitapintható volt a túlzott indulatokra oly jellemző

szélsőséges alapállás

a minden fennállónak, létezőnek a kategorikus elvetése, tagadása. Amelynek képében például a hatalmat gyakorló párt monolitikus, arc nélküli, csakis önmaga átmementére törekvő akarnok; vagy amelynek retorikájában kizárólag csak az „ők” és a „mi” létezik (ahol az „ők” az önző és értetlen hatalom, a „mi” pedig az igazságtalanságokat megnevező, a megújulást kizárólag hordozó kívülállók).

Tényleg ilyen egységes — és ilyen egyszerű — a kép? Nézzük csak: „Egy felülről tételezett és létrehozott, lényegében politikai természetű szocialista berendezkedést elengedhetetlenül fel kell váltani egy alulról építkező, alulról kezdeményezett társadalommal... Olyan felelős rendszerre van szükség, amelyben a hatalmat gyakorló politikai párt és az állami felelősség köre legalább a klasszikus hármas tagolást kielégíti: az az elválik a törvényhozás, a kormányzati végrehajtó hatalom és az igazságszolgáltatás, a bírói hatalom. Ezeket egy új alkotmányban kell a magyar társadalom számára világossá tenni... Az állam működése elképzelhetetlen egy áttekinthető pluralis és garantált, olyan érdekképviseleti rendszer nélkül, amelyben az érdekképviselet nem lehet monopólium...” (Közzgazdász, 1988. május 5.)

Ha úgy jól utánagondolunk, kevés ennél magvasabb, átfogóbb program fogalmazódott meg Szárszón. Márpedig így ezt kifejtette, az nem volt ott, éppen ellenkezőleg: maga is a bírált hatalom legfelsőbb vezetőikéhez tartozik — Pozsgay Imre, a Politikai Bizottság tagja,

tenni akaró embereknek a helyzetét nehezítve — teljesen szemben állok mindannyiukkal és új, kizárólagos platformot hirdetek, vagy ha igyekszem azok táborát, helyzetét (is) erősíteni, egyfajta szövetségre is lépve velük, akik láthatóan maguk is a radikális változás pártján állnak.

Itt jegyzem meg, hogy én magam nem vagyok párttag. Amivel sem kérkedni, sem mentegetőzni nem akarok, csupán az esetleges prókatori feltételezéseknél kívánok élebe menni. Elismerem viszont, hogy párttag volt az apám, és jó pár gyerekkori barátom is, akik ugyanúgy szenvednek és felháborodnak mindattól, ami a mai társadalmi, gazdasági valóságban értelmetlen, igazságtalan, pazarló és etikátlan, mint bármely nem párttag. És ami ellen, ha tudnak — látható volt — tesznek is: „... a politikai rendszer megújulása csakis átfogó, radikális személynépszerűségű garáncálható. Ha érvényes... hogy a helytelen elosztásért, illetve a helyes döntések végrehajtásának elmaradásáért

a KB és a kormány felől

akkor ennek a KB-nak és a kormánynak le kell mondania.” Ezt sem szamizdatban fogalmazták meg, hanem a Közgáz pártbizottságának az állásfoglalásában (Közzgazdász, 1988. április 21.). Mint ahogy aztán a párttervezleten — túlzás nélkül állítható — a küldöttek az egész világot ámulatba ejtő határozottsággal utasítottak el egy, adott személyekben megtestesülő, addigi irányvonalat.

Persze, párttervezlet nincsen minden héten, és nem ritka, hogy ők most többnyire visszazuhantak a maguk

(Folytatás a 6. oldalon)

átlépték a „félelem küszöbét”.

Nyilvánvaló, hogy egyéni kiút számukra nincs, csak együttműködés esetén lesz elviselehető életpályájuk. Ezen új generáció kevés megszólalásával is jelezte, hogy jelen van, hogy tudatában van felelősségének, feladatának.

Úgy tűnik, beért egy hosszú folyamat, amelynek kezdetén társadalomtudósok cikkei rést ütöttek a titkok és tiltások falain. Öt-tíz éve egy-

egy hasonló találkozó a sehol máshol meg nem szerezhető információkkal csábított leginkább — azóta annyi minden olvasható és hallható már, hogy ennek a tanácskozásnak ez a mozzanata a magunkfajta számára nem volt túl jelentős. De a réseken most betört a tömeg, úgy látszik, vége az évtizedes lefojtottságnak. Indulatok, sérelmek, türelmetlenség, egymásra lici-

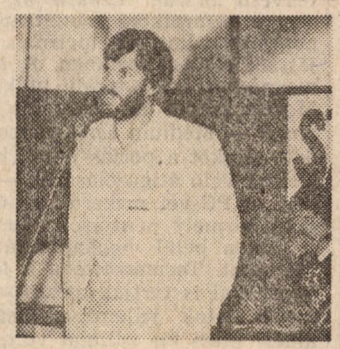
Tanáraink és diáktársaink a résztvevők között

gánügyének nyilvánította azt. Ez a dicséretes türelem eredményre vezetett, a tábor végére sikerült az álláspontokat egyeztetni, s egy kompromisszumos záródokumentumot megfogalmazni. Mindez politikai jellegűvé tette a találkozót, bár az előadások és a hozzászólások egy kisebbsége szakmai típusú és igen magas színvonalú volt. A megnyilvánulások egy része általános, erkölcsi, vallási, humánus alapelveket, követelményeket fogalmazott meg, ezekhez egyelőre nem látszott konkrét kapcsolódási lehetőség.

Mindez feltehetőleg természetes, s egyben átmeneti állapot. A pillanatnyilag háttérbe szorult szakszerűség oka és következménye is egyben annak, hogy egyelőre nem rajzolódott ki a nagy többség számára elfogadható kívánatos jövőkép, a változások érdekében teendő programjáról pedig egyáltalán nem beszélhetünk. Igen nehéz is ez. Az előadásokból és hozzászólásokból kitűnik, hogy hazánk olyan

amely — mint az a zárszobai elhangzott — „európai, amely képes a demokratikus értékek befogadására és ahol emelt fővel lehet magyarnak és nem magyarnak lenni, amely nem túri el a társadalmi igazságtalanságot, sem a megnyomort kizsákmányolást sem a zsarnokságot...”

Molnár Gabriella—Nándorfi G.

Halmai Gábor: „Ha az egyesülési és a gyűlekezési jog törvényesített változtatlan formában fogadja el az Országgyűlés, akkor a jövőben se új szervezettek, sem újabb ifjúsági szövetségek nem alakulhatnak.”

Molnár Gusztáv: „A magyar-román viszony kulcskérdése a magyar-magyar viszony”

Sándor Péter: „Az egyetemeken a KISZ elvesztette monopóliumát”

„Ellenklub” a Közgázon?!

Az utóbbi napokban sűrűn felkaptam a fejem a tömegkommunikációs eszközök hirdásaira. NEPSZABADSÁG, augusztus 11.: „DUNAPARTY a Duna-parton” címmel az MTI rövid tudósításában hívta fel figyelmemet a Közgázon induló új klubra. Júniusban a Rádióban „A rock gyermekei” c. műsor vendégeként Ede, a Bonanza Banzay nevű együttes vezetője azt nyilatkozta, hogy beszélt a klub vezetőjével és őszre konkrét felépítésgéretet kapott tőle. A Belvárosban több helyen felbukkant a szokványostól eltérő plakátjuk. Tudomásom szerint a Közgázon már működik egy klub. Nem lesz ez egy kicsit sok? — tettem fel a kérdést magamnak, majd választ nem kapván, Végvári Attilának, a DUNAPARTY CLUB vezetőjének.

Nem hiszem. Manapság a verseny korát éljük. Mi szombat esténként nyitunk ki. A KDC programjaitól ha nem is szüggessz, de eltérő műsorválasztékkal kívánunk üzemelni. Szakítottunk azzal a gyakorlattal, hogy egy vezető műsora köré építjük az egész esti nyitva tartást. Ellenben, alkalmanként, amatőr, még az „áttörés” előtt álló együttesek felléptetését tervezzük. Ők 3-4 szám erejéig kapnak lehetőséget a diszkó szünetében, az aulában. Néhány olyan programot is tervezzük, mely szükebb rétegek érdeklődésére tarthat számot.

— Ezek szerint az aulába teszik a diszkót?

— Igen. Szerintünk ott van a legjobb helye. Több a levegő az egész este táncolni kívánók számára, ezenkívül egyetemünk legszebb helyiségét egész este ki tudjuk használni.

— Azt hiszem, neuralgikus pont a büfé. Ezt még nagyon kevés helyen láttam úgy megoldani, hogy ne legyen fennakadás a kiszolgálásban. Ti hogyan tervezték?

— Nem szeretnék semmit elkiabálni, azonban egy dolog már biztos. A menzát üzemeltető Pest-Buda Vendéglátóipari Vállalattal kötött megállapodás alapján a menza étteremként fog üzemelni. Kulturált körülményeket és szolid árakat kötöttünk ki. A földszinti büfében Dreher sört csapolunk, 28 Ft-ért. Még egy változás az eddigi gyakorlat-hoz képest az, hogy rendezők számára egy teljesen külön büfé nyitunk. Ezzel igyekszünk elkerülni a felesleges adminisztrációt.

— Említetted, hogy rétegműsorokat is terveztek.

— Igen. Az étteremben dzsessz-, blues- és dixie-együttesek felléptetését tervezzük. Igéretünk van egy reneszánsz zenét játszó együttestől is. Továbbá a filmvetítést is úgy szeretnénk megoldani, hogy a második, kb. 11 órakor kez-

dődő filmet a filmművészet nagy alkotásai közül válogatjuk, javarészt eredeti nyelven. Ez leggyakrabban angol lesz. Ha úgy vesszük, ezzel a nyelvtanulást szorgalmazzuk ill. segítjük elő. Havonta egyszer, Földes László (HOBÓ) szervezésében blues klub lesz a DUNAPARTY keretein belül. Ez igazi csemegének ígérkezik az igényesebb közönség számára, hiszen néhány nevet elárult tervei közül. A zenészek közül (a teljesség igénye nélkül) Dés László vagy Presser Pici produkciója; az írók között Eszterházy Péter vagy Csóóri Sándor estje nagy érdeklődésre tarthat számot.

— Ilyen rendezvények megrendezéséhez sok rendező kell. Megéri majd az embereknek idejönni dolgozni?

— Fizetési rendszerünk alapjaiban különbözik más klubokétól. Nálunk a rendezők a jegybevételről függő fizetést kapnak, de egy meghatározott minimumnál semmiképp sem kevesebbet. A munka kevesebb mint bárhol, hiszen pl. plakátolni nem kell eljárnunk. Ennél bővebben szóban a közművelődési titkárságon (154-es szoba) bárkinek állók rendelkezésére.

— Úgy hallottam, hogy nyáron már üzemeltettek és megbuktatok...

— Nem tudom, hogy ezt hol hallottad. Az a néhány nyári

buli közelebb vitt minket az őszi nyitási technikai megvalósításához. A nyári rendezvények után egyébként kb. 7000 forint nyereséget könyvelhettünk el. Azonban az utolsó három alkalommal alig volt vendég, és már ráfizetések lettek volna. Ezért zártunk be.

— Ösztöl milyen jegyárakat terveztek?

— A közgázos hallgatóknak ha elővetelben megveszik belépőjüket, 35 forintot kell fizetniük. Buli előtt kétféle jeggyel dolgozunk.

Diákoknak 65 forint, más fiataloknak 95 forint a belépő. Még egy fontos dolog: jegyelvétel csütörtökön és pénteken délelőtt a közművelődési titkárságon.

— Még egy utolsó kérdést. Úgy tudom, te a KDC főrendezője voltál. Milyen a KDC-vel jelenleg a kapcsolatod?

— Nos, erre a válaszon az, hogy kifelé menet a falujáságon tekintsd meg plakátparódiájakat. Abból messzemenő következtetéseket vonhatsz le arról, hogy a szomszéd szobában nem lelkesednek értünk túlzottan. En maroknyi gárdával semmi okot nem adok nekik a haragra. Természetesen versenyben állunk, de mi azt mondjuk, győzzön a jobbik.

— Ezt kívánom én is!

Csaknem 600 első

Rekordlétszámmal indul a korszerűsített oktatás első évfolyama. A tavaly felvett 133 előfelvétellel együtt 460-an egyetem nappali tagozatára. Ez volt a felvételi keretszám, melyet kiegészítettek a külföldi diákok, a külföldi egyetemről átiratkozók, a más hazai felsőoktatási intézményekből átvett hallgatók, valamint az évismétők, összesen mintegy 120-an. 800-an tanulnak majd az esti-szociális tagozatokon, azaz a főiskolai kiegészítő, a mérnök-közgazdász és az idén először 65 hallgatóval induló jogász-közgazdász képzés keretében. További felvételi adat, hogy idén 1237-en jelentkeztek az egyetemre, 156-an nyertek előfelvételt, 327-en idén kezdik tanulmányaikat, közülük 28-an fellebbezés után kerültek be. A felvételi pontszámok a nappali tagozaton a tavalyi 106 helyett 105 volt, az esti-szociális tagozaton maradt a 90-es küszöb.

Újdonság volt az idei felvételi rendszerben, hogy a jelentkezők egyszerűen több egyetemre-főiskolára is felvételizhettek. Ötven 2 helyre pályázóból 12-en nyertek felvételt mindkét intézménybe. Ők ezek közül csak az egyikbe iratkozhatnak be, hogy ne terheljék két helyen a felvételi keretszámokat. Az egyetem vezetésének döntése értelmében ugyanakkor az, aki közülük az első évben jó eredményt ér el, ha kéri, szinte

automatikusan engedélyt kap a másik felsőoktatási intézményben való párhuzamos tanulásra. További új elem, hogy a szóbeli után még 24 óráig minden felvételiző élvezheti azokat a jogokat, amelyek a jelentkezéskor megillették. Így például, ha valaki nem éri el a várható felvételi pontszámot, de magas a pontszáma, még átjelentkezhet és jó eséllyel felvételt nyerhet egy másik iskolába.

A felvételik egyik legpozitívabb tanulsága, hogy a jelentkezők fokozatosan megtanulnak élni jogjaikkal. Irásbeli dolgozataikba 120-an kérték betekintést és közülük 74-en olyan kifogást emeltek, amelyet a felülvizsgáló bizottság is jogosnak ítélt. (Részben a pontszámok hibás összeadásáról, részben tartalmi problémákról volt szó.) Négy esetben a korrigálás nyomán a jelentkező átlépte a 105-ös felvételi pontszámot. Mivel itt az érintettek sorsát erősen befolyásoló döntésekről van szó, ez akkor is fontos eredmény, ha ezen az úton csak a töredékét lehet kiküszöbölni azoknak a hibáknak, amelyek a középiskolák közötti különbségekből, a hozott pontszámok és a szóbeli vizsgák esetleges-segégeiből származnak.

A felvételi rendszer hosszú távú fejlesztésének részeként egyetemünk megbízást kapott a közgazdasági képzésbe történő felvételi rendszer korszerűsítési munkálatainak koordinálására.

Egy 's más a fürdővízről

(Folytatás az 5. oldalról)

Nemeth Zsolt: „A nemzeti közösség szétzilálódott”

szűk portájára, ahonnan, ha netán nem is tetszik nekik valami, nem sokat tehetnek (nemegyszer a tehetetlenség vagy magára maradottság érzésében öröklöve emiatt). De vajon tisztességes-e őket megcímélni ezért, s nem pedig azt a szisztémát, amely ma még újra és újra ilyen helyzetet teremt? Igazságos-e eleve elutasítani beszélni róluk, egységes masszának tekintve őket, olyan alapon, hogy ők is a hatalomhoz, a párthoz tartoznak? Nem volna-e helyesebb és célszerűbb éppen hogy segíteni őket, és — megintcsak — szövetkezni velük is? De legalábbis látni és elismerni, hogy valahol partnerek ők is — és főként: semmiképpen sem az ellenségek?!

Fekete-fehér képletkben gondolkodni persze mindig is könnyebb és egyszerűbb. Egyszerűbb a — „minket ide juttató” — hatalomra és a hatalmon kívüliekre csupaszítani az egyetlen, mint meglátni az árnyalatokat is. Valójában ilyenkor csak a forma dönt mechanikusan, nem pedig a tartalom, a különböző elképzelések — formailag bárhova tartozó — képviselőinek a megítélése.

Vagy például hányan vélték „túlhaladottnak” a marxizmust úgy, hogy igazából a marxizmus életmű fontosabb darabjait sem ismerik? Mert könnyű megállapítani, hogy a jelenlegi válság, a létező szocializmus bizonyos csődje a marxizmus csődje is. Sörözői viták közben ez az érvelés elmegy, tetszetős is, de tudományos tanácskozáson talán

jogos elvárni, hogy egy ilyen ítélethez előbb ki-ki mélyedjen el a vonatkozó marxizmus munkákban, és előbb azt vesse össze: vajon a kialakult gyakorlat fedte-e egyáltalán valaha is igazából a marxizmus alapvetéseket — vagy csak kisajátította azt?!

Befejezésül engedtessek meg egy gyors — ám rendkívül fontosnak érzett — „oldalvágás” a másik oldal, a sokat emlegetett „konzervatívok” felé is. Azokra gondolok, akik Gorbacsov óta ellene vannak minden nyitáshoz, és már '88 óta minden reformnak. Akik bizonyosan Szárszót is már eleve ferde szemmel nézték, s most soraimat esetleg „na ugye, megmondtam” érzéssel olvasták. Sietve közlöm velük: nem az ő nevükben fogtam tollat. Az itt leírt jelenségeket nem valamiféle régről tartó „elhajlás” újabb (netán „végső”) fázisának tartom — éppen ellenkezőleg: egy új, egészségesebb útszakasz kezdetének! A megbírált egyszámú számomra nem valaminek a „netovábbja”, hanem egy eddig még igazából nem gyakorolt folyamat tanulmányozása, tanulópénze. Mert — közhely — a közéletiséget, a politikai kultúrát is tanulni kell, és ennnyiből Szárszó nekem egyszerűen még inkább csupán az (általános?, közép?) iskolának tűnt. Erre akartam csupán felhívni a figyelmet, hangsúlyozva, hogy mondanom lényege nem az iskola sürgős bezárását szorgalmazta, hanem éppen hogy a tananyag bővítését, árnyaltabbá tételét.

Fóris György

Varga János: „Óriási veszteség ha megépül”

Görögországi termelési gyakorlat

1988. június 20. Keleti pályaudvar 6.25. Egy izgatott férfi hatalmas csomaggal igyekszik a 12-es peron felé. A vonat már betöltött. Almos, fázósan összehúzóó egyetemisták kis csoportja lézeng a vonat mellett. A férfi meggyorsítja lépteit és amikor eléri a csoportot, kiált:

— Gyerekek, van utazási határozatokat? Senki sem tudja, hogy mi fán terem az ilyen papír, de mindenki érzi, hogy apró akadály gördült utunk elé. (Utazási határozat — hivatalos úton a valutakivitel engedélyt pótolja). Hörgő hangon hallatszanak.

— Ugye mondtam, hogy Románian keresztül kell megközelítenünk a görög határt?! Bár ennyi kajával életveszélyes az út! A férfi eltökélten mered a távolba. Mit neki jogszabály, határ, pénzügyőr! Szakmai gyakorlatra vezeti kis csapatát, közgazdász palánták apróságokkal nem idegesítik magukat. Hát így vágunk neki kéthetes szakmai gyakorlatunknak Görögországba. Az ipar kar szervezésében tizen kerekedtünk fel, hogy a nyári gyakorlat dolgos hétköznapjait a görög kapitalizmus vastörvényei között szenvedjük végig. Csoportunk vezetője — Kerekes Sándor a technológia tanszék vezetője — természetesen az izgatott férfi és kollégája — Virágh Miklós az ipargazdaságtan tanszék oktatója — volt. Hozzánk csatlakozott még a Műegyetemről öt építész hallgató és öt management szakkollégista. Pontosabban mi csatlakoztunk hozzájuk, mert meghívásunkat a Műegyetem politikai gazdaságtan tanszék volt oktatójának Steryios Babanasis professzor úrnak köszönhettük. Azután az előbb tagolt problémánk is megoldódott egy mosolygós vámtiszt apró kézigyűntésével. Athénbe 32 órai vonatkozás után érkezünk meg, ahol Babanasis professzor várt minket.

Mint kiderült, a vendéglátó egyetem székhelye Chiosz szigete. Így athéni tartózkodásunkkor csak az egyetem tanáiraival találkoztunk. Szakmai gyakorlat lévén programunkban hivatalos előadások, gyárlátogatások is szerepeltek, mint az Akropolisz megtekintése, kirándulások Epidavroszba és Mykénebe. Reggel a kelő nappal kelünk, nyolcór — valahogy ez Budapest nem megy — mert fél kilenctől már előadást hallgattunk például a görög felsőoktatás rendszeréről, Görögország nemzetközi kapcsolatairól, illetve a görög-magyar gazdasági együttműködésről. Görögország társadalmi, gazdasági helyzete a jelentős különbségek ellenére sok hasonlóságot mutat hazánkval. Görögország is hasonló adottság-egyeket görget, mint Magyarország, a külföldi tőkebefektetéseket is jelentős bürokratikus akadályok nehezítik, a társadalom átlagéletkora is növekszik. A problémák ellenére büszkén jegyezték meg, hogy

a tercier szektor 40 százalékos

arányt jelent a görög gazdaságban belül és a fejlődés egyik motorja. Az ország jövőjét tekintve és hasonló elképzelésekről hallottunk, mint ahogyan mi elképzeljük a kibontakozást. Görögország köztudottan kedvező éghajlatú és földrajzi fekvésű ország. Ezekre az adottságokra építve próbálnak meg a nemzetközi tranzitkereskedelelem Földközi-tengeri központjává válni. A turizmus fejlesztése is jelentős szerepet játszik elképzeléseikben. A fejtágító után a gyakorlatban is megnézhettük, hogyan működik ez a rendszer valójában. Meglátogattuk a görög KIOSZ-t (Hellénik Organizáció of Small — Medium Enterprises). — Már a kapuban megtámadott minket a portás bácsi, hogy mit tudunk Détári Olimpikozba való átigazolásáról. — Óriási meglepetésünkre öt ember, öt PC-vel megerősítve dolgozott. Érdekes módon az ország bármely pontjáról elérhetőek és a görög vállalkozók percekben belül megkaphatják bussineshez szükséges információkat. Természetesen a fontosabb nemzetközi üzleti központokkal is tartják a kapcsolatot. Görögország gazdaságát a kisvállalatok jellemzik. Megnéztünk egy bútorvállalkozást, amely piaci kis vállalat volt, de mint az igazgatótól megtudtuk, 1 millió dolláros exportot forgalmaznak negyven emberrel és nem csúcstechnológiával. Azután egy nagyobb vállalkozást is meglátogattunk, egy hajógyárat. A balatoni hajók méreteihez szokott szárazföldi agyunk enyhén vibrált az ottani méretektől.

Szoros munkaprogramunk közben azért athéni csatangolásokra, kirándulásokra is szakítottunk időt. Athén olyan, mint egy nagy labirintus. Egyszerint házak között bújkáló kis utcák, a kis utcákban bújkáló autóbuszok, úgy, hogy az első pár napon minden erőfeszítés nélkül többször alaposan eltévedtünk.

Athén történelmi nevezetességeit is megnéztük. Az Akropolisz lélegzetelállító látvány. Gyönyörű a kilátás a városra, és az épületek eleganciája magával ragadó. Az építészdiákok lelkesen szaladgáltak az épületek között és állandóan panaszokotadtak, hogy elfogyott a film a fényképezőgépből. Az epidavroszi színház is külön látványosság. Az épület szinte épségben vészelte át az évszázadokat és kitűnő az akusztikája. A

15 ezer nézőt befogadó színház

utolsó sorában is kiválóan hallható a színpadon szereplők hangja. Epidavrosz 80 km-re van Athéntől, de az nem is számított szabad polgárnak, aki nem járt rendszeresen előadásokra. O, athéni demokrácia! Ötnapos athéni tartózkodás után indultunk Chiosz szigetére.

A chioszi egyetem 4 fakultása, 4 különböző szigetre települt. A rektori hivatal útszva, csónakkal és hajóval közelíthető meg. A chiosziak bussinesz adminisztrációt tanulnak, managerek lesznek. Mint megtudtuk, a görög egyetemek liberális intézmények. Az anyagi eszközöket az oktatási minisztériumtól kapják, de felhasználásukról teljesen maguk döntenek. Az egyetemet a mi egyetemi tanácsunkhoz hasonló testület irányítja. A diákok minden döntésben aktíván részt vesznek. Többféle ifjúsági szervezet működik az országos nagy pártok támogatásával. Az egyetem függetlenségének érdekes jele, hogy például rendőrség az egyetem épületébe nem léphet be rektori engedély nélkül, még ha történetesen terroristák tartózkodnának is ott. Ez bizony megszívlelendő. Azért görög barátaink hangsúlyozták, hogy az egyetem elsősorban a tudomány háza és nem a napi politika manipulált bástyája. A felvételi rendszer hasonló a magyarországihoz. Beszélgetés, teszt, felvétel, esetleges átirányítás vagy legrosszabb esetben elutasítás. Az oktatás hasonló rendszerben folyik, mint nálunk. Vannak bizonyos kötelező alapozó tárgyak és vannak szabadon választhatóak is. A vizsgarendszerük azonban jelentősen különbözik a miénktől. Az első félévben például hat vizsga van. Ha az embert kirúgják, akkor ismételtel. De az sem baj, ha a vizsgaidőszakban csak négy vizsgát teljesít. A maradék kettőt át lehet vinni a következő félévre. De akkor már nyolc vizsgával küszködnek. A hallgatók jelentős része 15-17 kollokviumot görget maga előtt. Az oktatás nyolc féléves, de ritka az olyan, aki be is fejezi ennyi idő alatt. A lehetőség adott, hogy tíz, vagy több félév alatt végezzenek. Érdekes szabály, hogy aki elkezdte az egyetemet és nem fejezte be időben, az akár

40 éves korában is folytathatja.

Ha végeznek, kilátásaik kedvezőbbek, a jövőre nézve, mint itthon. A bérdifferentiálak elég nagyok és a kezdő managereket is jól megfizetik.

Ez egy kis egyetem, három éve alapították, körülbelül 250 hallgatóval, de rendkívül jól felszerelt. A számítástechnikai oktatásnál például nem gond mindenkit terminálhoz ültetni. Korszerű programcsomagok alapján folyik az oktatás. Ettől függetlenül azért itt is mumus ez a tárgy. Egy gyenge ötös (fügől tizig osztályoznak) maga a mennyország. A piszkos anyagiaknak itt is nagy a jelentősége. Egy-egy hallgatónak az egyhavi költsége körülbelül 45-50 ezer drachma, ami jelentős summa. A szülők részéről elég nagy a nyomás, hogy csemetéjük minél gyorsabban fejezze be az egyetemet. Vendéglátóink javában vizsgáztak még, de azért sok időt töltöttek nálunk.

Chiosz szigete egyébként elbűvölő természeti adottságokkal és történelmi emlékekkel rendelkezik. Rengeteget kirándultunk és közben sok hasznos tapasztalatot gyűjtöttünk — természetesen szigorúan szakmailag. Időnként az orrunk előtt láthattuk a PIAC működését.

Gyorsan elszaladt ez a két hét. Azt hiszem, az ilyen hasznos szakmailag magas színvonalú, embert próbáló nyári gyakorlat ritka alkalom, hogy a vizsgaidőszakban megfáradt közgázos egy kicsit lazítson. Szerencsére ezen túl sokat nem is gondolkozhatunk, mert velünk együtt érkezett Budapestre a chioszi görög küldöttség. Mi lettünk a vendéglátók és ők a vendégek. A kaland folytatódott, csak a szereposztás változott...

Szabó Péter

Estisek árnyékban

Karhágnak pedig el kell vesnie... meg az estiseknek is... vélem hallani a mondást. Tanulni szerettem volna és „estis” lettem. Hogy ez mit jelent? Nem várt problémákat. Mintha gödörbe estem volna. Az első év eltelével a dilemma a következő: vagy nem szólni a gondokról egy szót sem, és a gödörben maradva, felületes nélkül éppenhogy túljutni a további négy év vizsgáin, hiszen a világ nem mi, estisek fogjuk megváltani, vagy kissé felszólítva otthonosabb helyzetet keresni, hogy legalább ami rajtunk múlhat, hallgatókon, azzal megpróbálkozzunk (ott benn a gödörben).

Elve a szerkesztő által megcsillantott lehetőséggel, hogy a számunkra aktuális gondokról a Közgazdaszban is szó lehet, az alábbi három témakörbe csoportosítva mondanám el észrevételeimet (melyekről néhány tankörtársammal is elbeszélgettem):

I. A nappali tagozattal való különbségek (ezeket csak sejtjük).

II. Az egyes tantárgyakkal kapcsolatos problémák.

III. Az egyetem általánosan érvényesülő vizsgadrukkos irányultsága.

Az alábbiakban a kétségeket, problémákat részletezem, azzal a megjegyzéssel, hogy természetesen önként jöttem erre az egyetemre, és élvezettel foglalkozom a közzgazdasági alapismeretekkel; de közben úgy érzem, hogy néha korszerűtlenül megterhelő és pazarlóan sok idő- és munkafordítást igénylő az a tanulási folyamat, mechanizmus, amelynek az egyetem részese lehetek (lehetünk).

Mivel még mintegy nyolc vizsgadrukk előtt állunk, nekem és más estiseknek fontos kérdés az, hogy hogyan lehetne az eredményességünket javítani, az időben több tanuláson kívül.

A problémák hallgatói szemmel:

I.

Sok estis szeretne nyelvet tanulni, vizsgálni.

Kévs a konzultációs, párbeszédés anyagfeldolgozás általában.

Állandó a megjegyzés: Mit akarnak önök, hiszen estisek.

Mintha kimaradnának az egyetem információs áramából (a nappalisoknál kevesebb időnk van utánajárni a dolgoknak).

II.

Jó lenne valami írásos tájékoztató az oktatókról és témakörökről, hogy milyen témában kihez lehet konzultációért fordulni (pl. kinek mi a szakterülete).

Számítástechnikából az az érzésünk: ebből kimaradtunk. Egy nagyon szigorúan vett vizsga tett pontot nagyon tág körvonalakat adó előadások és gyakorlatok hosszú sorára. Sokat javított volna a helyzetünkön, ha az elmaradt terminálás gépi munka helyett kezdetből fogva ajánlották volna, hogy például önszorgalomból havonta futtas-

sunk lyukkártyák segítségével egy-egy egyszerűbb példát. Erre a lehetőségekre későn jöttem rá a kötelező futtatás kapcsán.

Termeléstechológián felmerült egy hallgatói kérdés: hallhatnánk-e valamit a tanulási-kutatási technológiákról, mint speciális területéről? A válasz az volt, hogy a kérdéső tájékozatlan, mert ez a tantárgy az üzemi technológiákat vázolja, főleg az üzemen nem járt hallgatóknak. Miért nem tanulástechológiát tanulunk az első évben termeléstechológia helyett, vagy mellett?

Matematikából a második félévben nem volt könyvünk. Sajnos érzem, hogy kevés volt, amit az analízisből és valószínűség-számításból tanulhattam.

Szinte minden előadó azzal keretezte be előadását, hogy várja kérdéseinket. Egyrészt nehéz 300 ember előtt kérdezni, másrészt ezek az előadások nagyon visszafogottak, minimumra törekvők voltak eszközeikben is, mondanivalójukban is.

A krétás táblákat ki kellene szerelni

az előadók, hogy ne menjen el az idő fele a csak az első sorokból olvasható táblára. Trással (sokszor kísértett a gondolat, hogy az előadó karbátját piszkolva, krétát tördelve, tulajdonképpen nem előad nekem, hanem vizsgál előttem). Írásvetítőt, előre készített táblázatokat csak gazdaságtörténelemből és termeléstechológiából használtak.

Érthetetlen, hogy gazdaságtörténelemből mennyire összemérhetetlenek a táblázatok, és hogy ezeket is felolvasták a xeroxos vagy más közreadás helyett. Így az elemzésre alig kerülhetett sor.

Ismerte — sejtve a nagy politikai vonatkozásokat, egyedül a politikai gazdaságtan tantárgy bizonytalanságait tudom megérteni.

Természetesen mindezeneken az itt felsoroltakon túl vagyunk. Ha ilyen is volt, de letelt az első év. Mert erről tudunk mi hallgatók is konkrétan mondani. Ami még csak azután lesz, aminek sem az irodalma, sem a tematikája,

sem a jegyzete még augusztusban sem férhetők hozzá, attól csak tartani tudunk. Feszülten várakozni. És konkrétan — majd ismét csak a vizsga után tudunk. Sajnos, minden vizsga őszintén meglepetést jelentett arról, hogy mit kellett volna tudni, vagy meglepetést, hogy még itt sem derült ki, hogy mit kellett volna tudni. Pedig a várakozás és meglepetések helyett készülnünk kellene hónapokig az 1-2 órás vizsgák előtt, akár már nyáron is.

III.

Egy felismerésünk: éppen az egyetem kényszeríti a hallgatót a vizsgahajrákra, a meglepetésvizsgákra. Például: — A kötelező vagy ajánlott irodalmat a szorgalmi időszak közepén végén ismertetik (pg), néha feldolgozhatatlan bőségű az irodalom (gazdaságtörténet). Mottó: az irodalom vizsgálgaanyag (pg).

A vizsgázató nem ért egyet a tankönyvvel és az előadóval, és buzdítja a vizsgázót, hogy

használja a józan eszét, küzdve a kettesért.

Jegyzet, tematika nem semmiből sem (88. nyarán szerezhető be a nyár elején megpróbáltam).

Általában nincsenek tételek, az alkotó, önálló gondolkodás jegyében — de nincsen gerince-váza sem a félévi tanuláshoz. Miért nem az első órán adják közre a tételek vagy témakörök részletes felsorolását?

Az előadók rendszerint hosszan esztelnek, hogy ők szóban vagy írásban vizsgálgatnának, egyesével vagy csoportosan, szereték-e a puskázást, szigorúak-e, elég-e nekik a jegyzet. De nem nagyon adják olyan vázlatot a félévi vagy tagbáb anyagának, amely keretében gondolkodva el lehet igazodni az egyes témakörök súlyával, ismeretfajtaival (pl. adatok) szerepével kapcsolatban.

„Természetesen” az ötévi teljes munkáról sincs semmilyen összefoglaló, áttekinthető adó eligazítás (sem az egyetemi jelentkezők, sem a felvételi, sem az első év indításakor, és gondolom, ké-

Nem értem, hogy mi a vizsga!

Megmértetés? Részben ismeretlen témakörökből, részben váratlan feltételekkel. Miért van ilyen súlya a vizsgáknak? Miért nem az első órán ismertetik a vizsgakérdéseket? Miért nincs alkalom kontrollra (önkontrollra), havonta a hallgató által is ellenőrizhető tesztek formájában? A vizsga a hallgatói tanulási aktivitásnak lehet egyfajta értékelője, de lehet szervezője, ösztönzője is? Fél évre visszamenőleg? Automatikus? Misztikus? Bizonyára mindenki egyetért abban, hogy semmi esetre sem (illetve csak pazarlóan, rossz hatásokkal).

A hallgatói önállóságra nem lehet hivatkozni a fenti problémák többségénél, mert egyrészt a vizsgázató a saját ismeretei és belátása alapján végül is a maga feje szerint dönt, és nem a hallgató válaszította egyéni törekvésekhez, eredményekhez igazodva, másrészt az egyetem nemcsak

Pedig erre mind-egyik alkalommal szükség lenne más-más jelleggel.

Munka és család mellett tanulni nagyon nehéz. Még tanulási ráfordítandó időt vázoló táblázatokat is el tudnék képzelni. Ma ehelyett azt a buzdítást kapjuk, hogy tanuljunk minél többet.

Meglehet, hogy az egyetemnek a hallgatói önállóság kiképzésére is célja. Ki a legény a gáton? Talán valóban többet is segíthetnének egymáson az estisek, például az egyénileg kezdeményezett konzultációk közhírre tételével.

Lehet-e a fentieket olyan szempontból is elemezni, hogy az egyetem egyre inkább szolgáltatás, amit a hallgató igénybe vesz, hogy oktató és hallgató munkatársak egy folyamatban, hogy közös cél jól, minél jobban gazdálkodni a hallgatói és az oktatói ambíciókkal, képességekkel, energiákkal?

Nem értem, hogy mi a vizsga!

vizsgázatot, hanem előadásokat, gyakorlatokat stb. szervez, nyújt. A vizsgákról jobban szeretnénk tudni, hogy mik a követelményeik. A gondolat, az akarat szabadság, önállóság terhe, követelménye ne, vagy kevésbé keveredjen a kissé kiszolgáltatott, árnyékba szorult estisek parttalannak tűnő bizonytalanságával, vagy talán: ellátatlanságával. Tehát nem túlszabályozásra vágyom, hanem pl. információkra, és ezáltal, is tényleges önállóságra, magam is jobb eredményre.

Remélem, hogy nem zavaró az egyes szám és a többes szám első személy használatának keveredése, és hogy valóban sok estis hallgató problémáit tudtam megfogalmazni, valamint hogy legalábbis nem nehezítettem helyzetükön, hogy az oktatók által bizonyára nálam sokkal jobban ismert kérdésekkel senkit sem sértettem meg. Fáy Árpád esti tagozat

Két szeminárium egy kényes kérdésről

Molnár Gusztáv egyetemünk új munkatársa, a közelmúltban Bukarestből áttelepült kiváló filozófus-politológus előrelátólag két szemináriumot indít egyetemünkön. Az egyik, a „Román eszmélet történeti fejlődése” címmel, a Közép-Európai Nyelviskola román nyelvoktatásához kapcsolódik. A másik, a Szechenyi István Kollégium magyar-

ságtudományi kurzusa, „Az erdélyi magyarság hetven éve, 1918–1988” címet viseli. E két szeminárium szakmai, társadalomtudományi ismereteket kíván biztosítani az ezen rendkívül érdekes területen eligazodni kívánók számára. Mindkét szemináriumra a Szechenyi István Szakkollégiumban, Szalai Péternél lehet jelentkezni szeptember 20-ig.

Új belépők, kilépések

A nyáron lettek egyetemünk oktatói: Drótos György (szervezés t.), Antal Zsuzsanna (szervezés t.), Serfőző Gyula (számvitel t.).

Kilépett: Hajtó Aurél (szervezés t.), Lukácsné Dalmi Gréte (angol t.), Imre Lászlóné (angol t.), Pavlovics Ildikó (angol t.) és Gáldi Éva (újlatin t.).

Központi lap-osság

Erős a gyanú, hogy messzemenő hozzá nem értéssel köt bele egyetemünk egyik legnépszerűbb oktatójába a Népszabadság augusztus 23-i számában, Orientálistika című cikkével M. G. (Ennek az M. G.-nek semmi köze a Közgazdasz M. G.-jéhez.) A szerző kifogásolja azokat a mondatokat, amelyekkel Máriás Antal, a szervezés tanszék vezetője, a Népfőntban végzett munkájáért kapott kitüntetésé alkalmából a Magyar Nemzet számára, egy nappal korábban adott interjúját zárja. Így a megbírált megfogalmazás: „Elsődlegesen a politikai intézményrendszer átalakítása a népfőnt legfontosabb feladata. A jelenkori pogányság felszámolása. A huszadik századi pogányság, amely szintén keleti.” M. G. részletesebb kifejtést kér. Így a kritikát sejtető kérdések: „Mi is ez a jelenkori pogányság? És miért keleti? ... Hogyan képzeli a professzor e keleti pogányság felszámolását? Istváni keménységgel vagy csak vitatkozni kíván népfőntkeretben? Minden rossz, ami keleti és minden keleti rossz-e, vagy ez csak a pogányságra vonatkozik?”

Mivel a Népszabadság nagyságrenddel nagyobb példányszámban jelenik meg, mint a Magyar Nemzet, könnyen előfordulhat, hogy olvasói közül sokan hasonló cipőben járnak, mint a szerző: nem olvasták Máriás Antal nyilatkozatát. Ugyanis, ha M. G. és/vagy szerkesztője figyelmet szentelt volna az interjúnak, bizonyára feltűnt volna, hogy abban arról volt szó, misze-

rint a jelenkori magyar társadalom legfőbb baja 40 éves alávéttsége a bürokrácia logikájának. Ez azt jelenti — mint professzorunk jelezte —, hogy bürokratikus szabályozással igyekeztek kirekeszteni, helyettesíteni például a piac, a demokrácia szabályszerűségeit, átvenni ezek funkcióit. Az eredmény: elkülönülő, a társadalom fölé nő, privilegiumokat élvező bürokratikus apparátusok, több-kevesebb önkénnyel, sokszor túrannosszal az irányítási piramis csúcán. Ez a keleti despotizmus társadalomszervezési típusával mutat erős rokonságot. Ennyit az első kettő és az utolsó szerzői kérdésről.

Ami a maradékot illeti, Máriás Antal azt is elmondta, hogy a piac és a demokrácia, az ezen intézményeknek megfelelő önálló, önkormányzó egységek és közösségek, értelemszerűen a magántulajdon és a „szabadság kis körei” — a nyugatias társadalomfejlődés vívmányai e despotizmus ellenszereli.

Éppenséggel az is kiolvasható az interjú szövegéből — amit a magyar értelmiség 95 százaléka hisz —, hogy a szovjetrendszer átvétele 1948 után nem a nemzet akarata volt. Rákosit helytartóvá tette, hogy ráerőltették ezt a rendszert a társadalomra, ahelyett, hogy pártja az egyik motorja maradt volna a felszabadulással kibontakozó spontán fejlődésnek. Hogy mindezt miért nem fejt ki részletesebben Máriás Antal a Magyar Nemzetben, amint azt a Népszabadság cikkírója elvárta? Talán azért, mert a sajtó még mindig nem védi megbízható erő attól a kontrollálatlan bürokratikus, más-ként szólva: keleti despotikus, képes beszéddel: „modern pogány” irányítástól, amely úgy-ahogy lazulni látszik az utóbbi időben. Komócsin Sándor

Tudósok a vízlépcső ellen

Nemzetközi konferencia Bős-Nagymarosról

A dunai duzzasztógátak címmel nemzetközi környezetvédelmi tudományos konferenciát szervezett a Duna Kör, a FIDESZ, a Nagymaros akcióbizottság, valamint a World Wildlife Fund és az International Rivers Network segítségével és támogatásával szeptember 2–4. között.

Szombaton először a GNV által okozott várható természeti hatásokról (a Szigetköz genetikai értékeinek károsodása, a halfauna elszegényesedése stb.), majd a vízminőségre, az ivóvízkészletekre gyakorolt hatásokról volt szó. Renate Walter előadásából megtudhattuk, a Dunának végig erős a vízszennyezett-sége, 24 mintavételi hely mindegyikén pozitív volt a vizsgálat, s a folyó vízsterilitelése a legmagasabb éppen a bős-nagymarosi szakaszon. A GNV megépültével irreverzibilis folyamatok indulhatnak be, s ennek beláthatatlanok a következményei, hiszen már most is kimutathatók olyan vírusok a vízben, amelyek a fürdőzők egészségére is veszélyesek. Ez azonnali közegészségügyi intézkedéseket (megelőzés, tájékoztatás) követel meg, ezeket Magyarország nem tették meg eddig. Kiemelt hangsúlyt kaptak az előadások között a gazdasági, a társadalompolitikai és döntéshozatali kérdések.

Bródy András, neves közgazdász megállapította, a vízlépcső megépülte esetén, ha szinte semmi rossz nem jön be a környezetvédők által várt káros környezeti hatásokból, akkor is mintegy 100 milliárdos beruházással létrehozott egy olyan létesítményt, ami elkészülte után is legalább évi 4-5 milliárd veszteséget termel mindörökkön. Ha a vízügyesek által nyilvánosságra hozott manipulált adatokkal számolunk is, a kiszámítható teljesítmény, a működtetési költségek és a megtérülési ráta, a kamatok alapján erre a műre csak 20 milliárdot lenne szabad fordítani! A csehszlovák-magyar államközi szerződés kapcsán kifejtette: tudomása szerint a szerződés kötelesek beruházás-gazdaságossági számításokat nem végeztek, s a szerződésben csak az állt, hogy utólag kell elvégezni a helyi gazdaságossági számításokat. Beruházást csak a gazdaságossági számítások ismeretében lehet indítani, a beruházási törvény szerint. Ez azt is jelenti, hogy akkor a pártfőtitkár, a miniszterelnök, az Elnöki Tanács mint aláírók, szentesítők megszegték ezt. Kitért az osztrákokkal kötött szerződésre is. Ilyen elnyert és aszimmetrikus szerződést valószínűleg nem kötöttek felülös államférfiak önszántukból ebben az évszázadban.

Az osztrák partner ugyanis a vállalt 16-18 milliárd költséget cserébe áramszállítást kért, miközben ők számítják a létfenntartási indékokat, az inflációt, tehát a számítások akármekkora törlesztési kötelezettséget kihatolhatnak. Önmagában véve is nevétségnek minősítette az elgondolást, hogy egy vízi energiában gazdag országnak éppen Magyarország szállítson vízi erőt, az által termelt áramot. Bródy András megjegyezte azt is, ha a kormány a bányász-sztrájkok ürügyén azt mondta, nem általában a bányászatra, hanem gazdaságos bányászatra van szükség, akkor ugyanezt az elgondolást érvényesítse a vízlépcsőre is.

Kindler József előadásában kifejtette: a GNV komplex elemzése és modellezése nem történt meg, ez azt jelenti, hogy szabályozni sem tudjuk majd — tehát a beavatkozás a környezetbe szükségképpen előre nem látható és nem kontrollálható eredményekkel jár, amelyek hatásai sem kivédhetők. Azaz a GNV olyan kockázatokkal jár, amelyek nem extrapolálhatók, tehát ésszerűen ezeket nem szabad, nem lehet felvállalni. Következésképpen három pontban foglalta össze: — a rendszerelemzés nem felelt meg a megfelelő követelményeknek, itt utalt arra, hogy az MTA vizsgálatát is titkosították a vízlépcső védelmezői; — miközben a GNV ellenzőit hozza nem értéssel vádolják, a projekt védelmezői ragadtak meg az ötvenes években; — a döntéshozatal a demokratikus követelményeknek sem felelt meg.

Ezt követően Fleischer Tamás gazdaságtalansági számításait hallgattuk meg. Négy tételben fejtette ki véleményét. 1. Környezetalkító beruházásokról nem rövid távú pénzügyi megtérülés alapján kell dönten. 2. Az elküvetett hibák az újraelosztásra épülő makrogazdasági mechanizmus logikájából fakadnak, és nem alkalmi tévedések eredményei. 3. A döntések feletti társadalmi kontroll feladata annak biztosítása, hogy ne váljék uralkodóvá a csőd-helyzetet jutalmazó érdekeltség. Ehhez többek között meg kell szüntetni az érdekelvényesítési, döntési monopóliumokat is. 4. Az újraelosztási mechanizmus és a társadalmi kontroll hiánya önfelöl rendszerhez vezet pozitív visszacsatolással, mely visszacsatolás erősíti az önfelölést. Az ország csődállapota tehát a gazdasági-politikai rendszer felépítésének logikájából következik, és minden hagyományos szerkezetű beruházás — így a vízlépcső is — a strukturális átalakítás elől vonja el az erőforrásokat.

Szalay Gábor, a Haldex Vállalat kereskedelmi igazgatója szerint a széles néptömegek akkor fognak mozogni, ha tudatosul bennük az életszínvonal-romlás és a vízlépcsőépítés közötti közvetlen összefüggés is. Utalt arra, hogy egy, az általa ismert PM-1 előterjesztés szerint az elküvetett években várható a közlekedés, a lakberek, üzemanyag, tej és egy sor hasonló fontosságú termék, szolgáltatás drasztikus áremelése a költségvetési hiány miatt is, ugyanakkor gyorsított ütemben folyik a vízlépcsőépítés a költségvetés terhére.

Vasárnap a záródokumentum megszövegezése és elfogadása, majd a nemzetközi sajtóértekezlet után délutántól késő estig folytatódott a nyílt pódiumvita, amelynek részleteire itt nem térhetünk ki. A legfontosabb momentuma annak az volt, hogy mindenképpen az erőműépítés leállítására van szükség, hogy gondolkodási időt nyerjünk, s a közvélemény, a lakosság hiteles és közzérhető tájékoztatása után népszavazás döntson az építkezés sorsáról.

Záró megjegyzés: A konferencia teljes anyagát a fontosabb hozzászólásokkal, a szerzők könyv formájában is hozzáférhetővé tessük. Szeptember 12-én délután 5 órára pedig „Még nem késő” jelszóval tüntetést hirdetnek meg a vízlépcső ellen.

Budai János

Nincs időnk...

Irány a demokratikus szocializmus címmel rendez politikai nagygyűlést és fórumot a KISZ Budapesti Bizottsága és a BME KISZ szervezete szeptember 12-én a Műgyetem előtti parkolóban. A nagygyűlés szónokai: Pozsgay Imre és Hámosi Csaba. A Miért tévesztettünk utat című pódium résztvevői a két szónokon kívül: Agh Attila, Kádár Béla és Balogh Sándor. Az Út a jogállamiság felé című vitást szakértő vendégei: Andics Jenő, Bihari Mihály és Kukorelli István. Filmvetítések, koncertek és kávéház egészítik ki a programot.

Új tanszék az egyetemen

A képzéskorszerűsítéshez kapcsolódóan 1988. július 1-jével megalakult egyetemünkön a vállalatgazdaságtan tanszék az ipar karon.

A vállalatgazdaságtan tanszék megalakulását a bevezetésre kerülő új tanterv keretében megnövekedő oktatási feladatok ellátása tette indokolttá. Feladatai közé tartozik a Vállalati gazdaságtan, az Üzletpolitikai esettanulmányok és a Döntésmélt és -módszertan tárgyak kimunkálása és oktatása.

A megalakult tanszék kutatási profilja a már korábban is működő „Mikrogazdasági Kutatások” programhoz és a Vállalatgazdasági Kutató Társulás kutatási terveihez kapcsolódik. Főszabályban a gazdasági mikrokozmosz (elsősorban a vállalatok és vállalkozások) áll, annak társadalomelméleti megközelítése, kapcsolatai a gazdasági környezetével és a belső működési mechanizmusaival.

Mind az oktatási, mind a kutatási feladatok megoldásáért

szolgálnak azok a szakmai csoportok, amelyek megalakultak. A társadalomelméleti megközelítésekkel foglalkozó csoportot Kocsis Károly vezeti, Kindler József irányításával működik az a csoport, amely az „avantgarde” közgazdaságtan elméletét és a döntésmélt kutatja, Veress József, a gazdasági és szabályozási környezettel foglalkozó csoport vezetője, Fazekasné Könczöl Erzsébet vezetésével működik a vállalati stratégiával foglalkozó csoport, Reszegi László a belső működési mechanizmusokkal foglalkozik, Abel István pedig a módszertani csoportot vezeti.

A vállalatgazdaságtan tanszék vezetője Chikán Attila egyetemi docens, helyettesei Fazekasné Könczöl Erzsébet egyetemi adjunktus és Veress József egyetemi docens, tanszéki titkár Czako Erzsébet, tud. smkt.

A tanszék jelenleg a Veres Pálné utcai oktatási épület I. emeletén helyezkedik el.

KDC-program

A Közgáz DiákCentrum szeptember 16-án, pénteken tartja őszi nyitóbülsőjét, s továbbra is minden pénteken várja majd látogatóit. A nyitóbülső programja: a Névtelen Nulla új műsora; Szeles-diszkó; a Diploma előtt című amerikai film Dustin Hoffmann főszereplésével (zene: Simon és Garfunkel); HiFi-sterero, rock, video: „Duran Duran — Arena”; casino, második bulin Zorán lesz a egérdorby, teaház, fagyizó,

valamint egy meghívott vendég, akinek kiléte egyelőre titok. Jó néhány meglepetést is tartogatnak a szervezők az érdeklődők számára. A KDC — hagyományaihoz híven — erre az első rendezvényre ingyenes belépési lehetőséget biztosít az elsősöknek, sőt a közgazdászok jegyárát az egész félévben 30 forintot kívánják tartani! (A szeptember 23-i második bulin Zorán lesz a KDC vendége.)

A Dunaparty Club következő műsora

Szeptember 10. A Közgázos tagokat felvonultató Bonanza Banzay együttes mutatkozik be a disco színpadon. A moziban a „TANCKAR” c. amerikai filmet vetítjük. A teaházban reneszansz muzsika mellett kellemes társalgással üthetjük az időt. Az étterem a borozóval együtt a menzán; a fűszertűtűt, ahol csapolt BREHER sört mérünk, egész éjszaka (19.30-tól 02.30-ig) folyamatosan üzemel. CASINO-nk-

ban izgalmas tárgyeremények várnak. Egy hét múlva, szeptember 17-én, a „SZALL A KAKUKK FÉLSZÉRE” c. amerikai filmet és a „KEK KATONA” c. amerikai westernfilmet vetítjük. Emellett láthatjuk a „FAIR”-t is... Az aula disco színpadon a Dr. Beat együttes mutatkozik be. Mindenkit szeretettel várunk és jó szórakozást kívánunk!

Kiss Tamás

Sporthírek

ELSŐSÖK!

Az egyetem sportklubja szeptemberrel köszönt benneteket. Együttel arra kér mindenkit, hogy aki versenyszerűen szeretne sportolni, minél hamarabb jelentkezzen a Kinizsi utcai tanszéken. A választék: női és férfi asztalitenisz, női és férfi kosárlabda, női és férfi röplabda és fiú cselgáncs, amelyek közül több csapat NB II-es.

Ne riasszon el senkit, hogy a saját képességeit nem tartja NB II-esnek, mert minden szakosztályban vannak alacsonyabb szintű tartalékcsoportok is.

Gyertek minél többen!

HARMAD-, NEGYED- ÉS ÖTÖDÉVESEK FIGYELEM!

A testnevelési tanszék nagy örömmel hívja fel a figyelmet arra, hogy ez az első olyan tanév, amikor a felsőbbévesek számára is biztosítani tudja a fakultatív testnevelési órákat. A lehetőség ugyanolyan széles, mint eddig: kosárlabda, foci, úszás, zenés gimnasztika, és cselgáncs közül választhatok. Ezenkívül korlátozott számmal jelent-

kezhettek teniszoktatásra, továbbá lovaglásra is, ami viszont önköltséges. Ha lehet, már az első héten keressétek fel a tanszéket az órabeosztások miatt.

A DSK

változatlanul működik, közgyűlést szeptember végén — október elején tartja. Az elsősöket érintő hírekről a Közgázban olvashattok majd tájékoztatást.

AZ EGYETEM HAGYOMÁNYOS NYÁR VÉGI NEMZETKÖZI

női kosárlabdatornáját szeptember 2—3—4-én rendezte meg, amelynek külön ünnepi jelleget az egyetem 40 éves évfordulója adott. A résztvevők a Közgáz csapata mellett a következők voltak: katowicei Testnevelés Főiskola, Wüstenzai (Salzburg), Union Bundesländer (Bécs), OSC, Testnevelési Főiskola. Az eredményeket a következő lapszámban olvashatjátok majd. Egyébként szeptember közepén csapatunk egy salzburgi tornára utazik. A közeljövőt illetően a csapat célja: az 1988—89-es bajnoki év után visszajutni az NB I-be.

„Hazudni, csalni csúnya dolog...”

A Petőfi Csarnok ünnepre készült augusztus 19-én. A legendás Beatrice első önálló — egyben dupla — lemezének élő bemutatójára. A csöves srácok miután leperkálják a 130 forintos belépőt, meg is vehetik ezt a bejárat mellett, potom 330 forintért. (Utána két hétig valószínűleg zsiros kenyeret esznek...) Az egyik lemezen 1978-as híres számok: Térden állva, Nagyvárosi farkaskölyök, Nem kell, Jerikó stb., a másikon az idejű dalok: Operettország, A 2000-ik év felé, vagy például a József Attila Születésnapra című versére asszociálós szerzemény. A borítón természetesen a Beatrice-szimbólum, a baboskendő pöttyei.

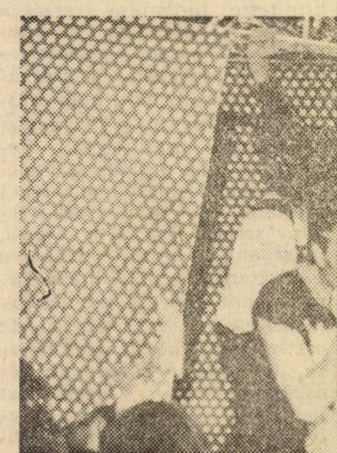
És hatalmas baboskendős zászlók lengedeznek a színpadon is. Sajnos, előzenekarok is fellépnek. A soprán Moby Dick együttes „énekese” rekedt hangon keresztel vitézekekről, s a fene tudja még miről énekel — a zaj miatt nem lehet érteni — szerencsére nem sokáig. A Svájból jött Danger valamivel jobb, de ők is epigonok. Számaik a Boston vagy a Toto hangzására emlékeztetnek; ezek gyenge utánpótlás. Szólóénekesük hiába kiabál — We love you! „Ye!” „Köszönöm” stb. — a közönség egyre türelmetlenebb, s a számok közben már kántálni is kezd: „Ricsé, Ricsé, Beatrice, hó-rukk, hó-rukk!”

Aztán este 9 körül végre már a Ricsére kerül sor. Azonnal meg is változik a hangulat; forrni kezd a levegő. Nyitányként kán-kán zenére két Ricsé-görl — a kicsit elhízott középkorú urak fejénként legalább 120 kilót nyomhatnak — mozog; a refrént már a közönség éneklé, dalolja a ritmusra: Beatrice, Beatrice. Aztán megjön a zenekar: Nagy Feró, Miklósa Lajos, Lugosi László és a többiek is. Felfedezhetjük Waszlavik Gazember László — a cigányzenei elemeket is felhasználó magyar sámanzene megteremtője — cingár alakját is. Igazi Örömgzene hangulat; régi nóták humorosan feldolgozva: Jaj cica..., Schneider Fáni és egyebek.

Aztán Feró magához ragadja a mikrofont — energikusága az István, a királybeli kiróbanására emlékeztet — és máris felhangzanak a Jerikó! sorai: „Örült ember va-

ÚJRA ITT A BEATRICE

gyok. A falnak fejével rohanok. Jerikó! Jerikó! Fala leomlott rég. Jerikó! Jerikó! Múlандó dicsőség.” Gazember közben a pantomimosokat meghazudtoló mozdulatokat tesz, zászlókkal hadonászik, Nagy Feró is nyakába köli a baboskendőt. A közönség újabb rigmust hajtogat: „Beatrice, Beatrice, nincsen jobb a földkereken”; s az együttesel együtt éneklé a „13 fodor van a szoknyámon” kezdetű magyar nótát. Majd a benzingözben született nagyvárosi ember élete elevenedik fel; „életünk csak rohanás, hajsza a pénz után, hej!”

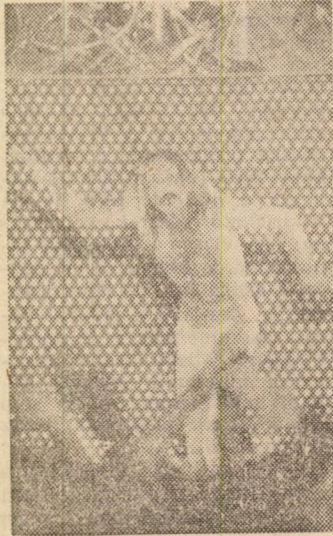

Nagy Feró rivaldafényben — megjelent az első Beatrice nagylemez

Régi és új számok egymással váltakoznak tehát; majd következik a vendég Waszlavik betéje; Gazember enyhén átdolgozva eléneklé a „Irtam a bányámnak egy dalt” című egykori Uhlmann Mónika-slagert. Újabb moka: a „világhírű” GO-GO Boys fellépése. Gazemberek egy szál gatyában táncolnak a zene ritmusára; a tánckarban az összhang még nem tökéletes...

Miklósa Lajos erdélyi dalt énekel; s a zenekar gyertyákat oszt szét a közönség között. A színpad elsőtérdék sok-sok száz gyertya világít csupán: „Az igazságok összebújva, félnek...” Majd Molnár Márton és azoknak a hadifoglyoknak az emlékére, „akik ottmaradtak, ahol nyáron is esik a hó” énekel és szájharmonikázik Nagy Feró. A külvárosi tengerentúli farkaskölyök története következik. Elment a városba, mert elunta a szülei meséit. Itt „jó pénzt ért elmegetett volna ugyan egy ház körül, de rákapott az italt, s úgy érezte, szabadon él.” (Innen származik egyébként Vitézy László kábitószerekről szóló filmjének címe).

De a komoly témák után jól jön újra egy kis játék. Neotonék át komponálva „Régi játékok a jójó.” S ha simogatom olyan jójó.” Nagy Feró közben félreérthetetlen mozdulatokkal húzogatja a mikrofont. S ismét egy dal az újak közül, József Attila emlékére: „40 éves lettem én — Meglepetés a költemény (...) 40 évem elszelelt, remélem nem hiába telt. 1987. A Beatrice újra él.” Lugosi László elemi

Waszlavik „Petőfi” Velorex betéje osztatlan sikert aratott

kar: „Katicabogárka! Szállj el! Szállj el! Jönnék a törökök! (...) A gyűjtőszinór leég, nem marad más csak bombatölcsér (...) Sós kútba tesznek, kerék alá tesznek, összevissza törnek, kerék alá tesznek, onnan is kivesszenek” Feró üvölt: „A gyűjtőszinór leég...” „Katicabogárka, így nem jó! Szállj el!”

Zárásként vidám play back-játék. Happening. „Hová mész te kis nyulacska? Az erdőbe.” Az utolsó szótag nyomán lassan bégetőkorussá alakul a zenekar, s a közönség is így felelget neki. Feró megköszöni mindenkinek, hogy ebben a nehéz gazdasági helyzetben, ilyen sok pénzt kiadtak rájuk. A jegyárakat biztos nem ők szabták meg...

De nem ússzák meg ráadás nélkül. A „Bunda-bunda, szürös bunda”-t kötelező minden alkalommal elidőlni. Egy kedves hölgy kívánságára egy régi sláger következik: „Térden állva”; s a zenekar le is térdel. Majd az „Egy őszinte szó” és a „Nem kell”; „Nem kell, hányszor mondjam? Nem kell! Tényleg nem kell! Nem kell semmi. Semmi nem kell. Ertsd meg, nem kell.” Gazember rövid kis pihenő után újra robog-gesztikulál a színpadon. Majd végezetül — mert egyszer mindent, abba kell hagyni — nóta egy kislányról, akit hiába figyelmeztettek: „Mondtam, kislány este ne menj ki a tere, ott gaz fiúk vannak, s oda lesz a tisztesség.” Gazember hosszú hájában masni; Nagy Feró karjába kap egy bájos fiatal hölgyet...

1978. Beatrice berobban a zene „alvilágába”, és a közvélemény tudatába. Egyetemisták és szakadtak, túlértékenny értelmiségiek és kitalálóktól legendás híru kedvence, a hivatalos sajtó botrányzenekara lesz.

1988. Koncertsorozat az egész országban, megjelenik végre az áhított nagylemez. A Ricsé régi fényében ragyog. Ironikus-szemtelen humoruk nem kopott meg, nem „opportunistáldott”. Zenéjük, új számaik érettebbek, kidolgozottabbak; hangzásuk ugyanakkor kemény és férfias, mint régen. Hosszú szünet után tehát: „A Beatrice újra él...”

Róza Iván

Gyöngyszemek az idejű történelmi felvételi dolgozatokból:

Az Antant ezzel a nemzetiségi kérdést csúnyán áthágta. A jakobinusok bevezették a fehérterort. A KGST nem igazi piac, csak áru piac. Horthy okt. 15-én a rádióban proklamációt kért. Külpolitikánk egyre háborúsabbá vált. A jakobinusok válság helyzetben kerültek trónra. Robespierre a párizsi községtanácsba menekült, de a nép keze itt is utolérte.

A tőkés országokban jellemző volt a kapitalizmus kibontakozása.

A KGST politikája nagyon jó, hiszen segíti a tagországokat.

Nagy-Britannia az első ország volt, ahol az ipari forradalom betört a gazdaságba.

Hatalmas szén- és acélközösség jött így létre, tovább lendítve a gazdasági fellendülést.

A trianoni békeben elcsatolt területeket megrázva vezető tudomásul az ország.

Magyarország 1918. és 1944. között hatalmas változásokon ment keresztül, ezt bizonyítják a különböző államalakulatok, a sok miniszterelnök is.

Mégkapjuk a Vix-jegyzéket, amely a kijelölt határokat szabja meg.

A pengő bevezetésével valutánk is van.

1919-ben a Peidl-kormány került hatalomra, de a hamarosan beköszöntő Horthy-korszak miatt nem tudta megvalósítani reakciói elképzeléseit.

De a Tanácsköztársaság 133 napja is meg volt számolva.

Kigyűjtötte: KEREKES ZSUZSA

Gyere az énekkarba!

Az egyetem vegyeskara, a Chorus Oeconomicus ismét elkezdte a próbáit. A korábbi évekhöz hasonlóan tavaly is sikeres rádiófelvételt készítettünk és meghódítottuk a Mátyas templom közönségét is. Eredményeinknek köszönhetően újra lehetőséget kaptunk rádiófelvétel készítésére. A közeli októberi időpontra való tekintettel a munkát már az augusztusi felkészítő, ismerkedő táborunkban elkezdtük, de azt is szeretnénk, ha minél több, új énekelni szerető ember bekapcsolódna a kórus életébe. A próbák időpontja nem változott, minden hétfőn és szerdán 6-tól fél 9-ig tart. Helye: a Kinizsi utcai épület I. 159-es szobája. A próbákon kívül kirándulásokon, jó hangulatú táborokban, közös szilvesztereken is gyakran összejövünk. Mindenkit (nemcsak elsősöket) szeretettel várunk magunk közé.

TDDSZ-hírek

A Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének választmányá nyáron is működött. Felvették a kapcsolatot többek között a kormányval, a SZOT-tal, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom szervezeteivel.

Az egyetemi csoport szeptember 19-én, hétfőn 13.15 órakor a 238-as teremben ülést tart. Napirenden szerepelnek az alábbiak: — Információk az eddigi tevékenységről. — Az egyetemi vezetés és a Pedagógus Szakszervezet egyetemi szervezetével való kapcsolat, tekintettel arra, hogy a TDDSZ létrejöttéről egyeztetés már írásban tájékoztatta az érintetteket, választ azonban még nem kaptak. — Saját program elkészítése, kiemelten kezelve a bér és az egyetemi reform kérdéseit. — Szeretnék létrehozni a MM alá tartozó egyetemek, főiskolák TDDSZ csoportjainak választmányát, amely képviselné őket.

Mindenkit, tagokat és érdeklődőket szeretettel várunk! Szeptember 28-án 18 órakor a Kossuth klubban a TDDSZ nyílt fórumot szervez a bér- és munkajogi reformjáról.

Megalkotunk a TDDSZ információs központja. Címe: 1137. Bp. Pozsonyi út 4. V/18. Tel.: 116-630, kedd, csütörtök, péntek 16-18 óra között.

Minden hónap második és negyedik szombatján nyitott kirándulást szervezünk. Találkozó 8.30-kor a Moszkva téren.

Lépj be az UNIVERSITAS-ba!

Javaslatunk: aki sok pénzt akar keresni, lépjen be az UNIVERSITAS-ba, az ECONOMIX diákiszervezetek csoportjába.

Mennyi az a sok pénz? Nyáron teljes hónapra kb. 9000 volt, szorgalmi időszakban 50-600 forint órábér lesz.

Mit jelent a belépés? Az UNIVERSITAS Diákiszervezetei Csoport szervezti gazdasági vállalkozás, tehát csak azok dolgozhatnak a szerződésünk teljesítésében, akik tagjai a szervezetnek.

Mi a legközelebbi nagy vállalkozásunk? A BKV-val kötött szerződés alapján utaskérdézt végzünk idén ősszel. Megbeszélés szeptember 9-én (pénteken)

17.00 órakor az Uni irodában. A munka vezetője Serfőző Gyula (számvitel tanszék).

Mit nyújt az UNIVERSITAS a pénzen kívül? Szakmai, vezetői, vállalati tapasztalatokat. Lehetőséget TDK és szakdolgozat írására. Végzés után elhelyezkedési ajánlatokat. Tanulmányi munka mellett lehet tehát folyamatosan, egész évben dolgozni az UNIVERSITAS-ban. Év végén nyereségreszesedést is osztottunk az elmúlt 5 évben minden alkalommal.

Hol jelentkezhet az UNIVERSITAS-ba? A Kinizsi utcai oktatási épületben, az első emeleten a 160-as szobában.